

VIHREÄ VAIHTOEHTO VALTION TALOUSARVIOLE 2016

Vihreät De Gröna

VIHREÄ VAIHTOEHTO VALTION TALOUSARVIOLE 2016

VIHREÄ VISIO Suomen tulevaisuudesta on elinvoimainen ja kukoistava kansantalous, joka on edelläkävijä maailman talous- ja tuotantojärjestelmän muutoksessa kestäväksi. Vihreä tulevaisuuden Suomi on tasa-arvoinen ja antaa ihmisille mahdollisuuden rakentaa hyvää elämää.

Suomen talous polkee paikallaan jo neljättä vuotta, työllisyysaste on matalalla ja valtio sekä kunnat velkaantuvat. Rohkeaa uudistumista tarvitaan, mutta sen pohjana on oltava visio ja **NÄKEMYS SUOMEN SUUNNASTA JA TULEVAISUUDESTA**. Sipilän hallitukselta tämä puuttuu.

Vihreät näkevät maailman nopean muuttumisen ja siihen sisältyvät mahdollisuudet. Energiantuotannon ja liikenteen murrokset ovat jo ovella, ja biotalouden, puhtaan teknologian ja kiertotalouden keinoin tuotanto ja kulutus voidaan kääntää nykyistä kestävämmälle tielle. Samalla suomalaisille saadaan työtä, sillä tällaisille ratkaisuille on maailmalla kosolti kysyntää.

Suomalaisten hyvinvointi turvataan parhaiten uudistamalla taloutta työllisyyden ja kasvun luomiseksi. On vältettävä ylisuuria leikkauksia, jotka heikentävät suomalaisten ihmisten yhdenvertaisuutta ja hyvinvointipalvelujen tulevaisuutta. Ylisuurten leikkausten sijaan julkisen sektorin toimintaa on uudistettava notkeammaksi, jotta ihmiset saavat joustavasti tarpeisiinsa sopivia palveluita. Esimerkiksi julkiset hankinnat ja tiedon avaaminen tuovat myös elinkeinoille uusia mahdollisuuksia. Moderni, vahva julkinen sektori on myös elinkeinoelämän etu samoin kuin julkisissa tehtävissä olevien ihmisten arvostaminen.

Julkisen talouden tervehdyttämisessä **TÄRKEIN TEKIJÄ ON TYÖLLISYYS**. On luotava työtä kaksoisstrategialla: työelämään pääsystä on tehtävä helpompaa kaikille ihmisille

ja elinkeinoja on uudistettava talouden edelläkävijämaan aseman saavuttamiseksi. Maailmanmarkkinoiden kasvualoilla on runsaasti vientipotentiaalia, mutta työllisyysasteen nostamisessa myös kotimarkkinat, palvelualat ja pienyritykset ovat tärkeässä roolissa. Lisäksi työn tarjoamisen ja vastaanottamisen kynnyksiä on alennettava. Sosiaaliturvan on sovellettava tämän ajan työelämään. Ihmisillä on oltava aito mahdollisuus työllistyä.

Suomen suurimmat vahvuudet ovat pitkälle **KOULUTETTU VÄESTÖ, KORKEA TEKNOLOGIA JA VAKAAT OLOT**. Meidän menestymismahdollisuuksiemme lepäävät laadukkaasti koulutuksen ja tutkimuksen sekä korkean osaamisen varassa. Tulevaisuudesta ei ole mitään järkeä leikata.

VIHREÄ TALOUSLINJA VUOTEEN 2025

Vihreiden varjobudjetti 2016 perustuu laatimaamme **KAHDEN VAALIKAUDEN MITTAISEEN TALouden JA TYÖLLISYYDEN TERVEHDYTTÄMIS-OHJELMAAN**, jolla nostetaan työllisyysaste 74 prosenttiin, lopetetaan valtion velkaantuminen ja korjataan julkisen talouden kestävyysvaje.

Vihreiden keinot poikkeavat pääministeri Juha Sipilän hallituksen linjasta eräin ratkaisevin osin: näemme, että työllisyyden kehitys on kaikkein tärkein asia julkisen talouden kuntoon saattamisessa. Siksi sopeutamme taloutta maltillisemmin – näin kotimarkkinoiden elinvoima säilyy ja työllisyyden myönteiselle kehitykselle on paremmat edellytykset.

Valtion talous on velkaantunut viimeisten vuosien aikana nopeassa tahdissa, mikä yhdistettynä ikärakenteemme tuomiin ongelmiin

muodostaa haasteellisen kokonaiskuvan. Suomen velkaantumisaste on kuitenkin vielä kansainvälisesti vertailtuna kohtuullisissa lukemissa, joten akuuttia kiirettä velanoton pikaiseksi lopettamiseksi ei ole. Talouden tervehdyttämisessä on oltava laajakatseinen ja myös edettävä varovaisesti. Äkilliset ylisuuret leikkaukset vaarantavat talouden ja työllisyyden suotuisan kehityksen.

Vihreän talous- ja työllisyyspolitiikan kulmakivet ovat **ENERGIAVALLANKUMOUS** sekä muihin globaaleihin kasvualoihin panostaminen, **SOSIAALITURVAN UUDISTAMINEN PERUSTULOSSI JA YRITTÄJYYDEN EDELLYTYSTEN VAHVISTAMINEN.**

Samalla talous-, tuotanto- ja kulutusjärjestelmämme on uudistettava kestäväksi niin, että luonnonvarojen ylikulutus saadaan lopetettua ja ilmastopäästöt asetettua nopeasti alenevalle uralle.

Vihreiden lääkkeet kuten uuteen teknologiaan ja osaamiseen panostaminen ja perustulo eivät tuota tuloksia käden käänteessä. Nämä rakenteelliset toimet on kuitenkin tarpeen tehdä, jotta menestyksemme edellytykset tulevaisuudessa vahvistuvat. Meillä on malttia vaurastua: sopeutamme siirtymäajalla valtiontaloutta huolellisesti suunnitelluilla toimenpiteillä, jotta emme aiheuta tarpeetonta talouden notkahdusta ja voimistuvaa työttömyyden kierrettä lähivuosille. 1990-luvun laman kokemuksesta on syytä ottaa opiksi.

Samanaikaisesti panostamme merkittäväällä noin 2 miljardin euron **KÄRKIHANKE-KOKONAISUUDELLA** tulevaisuuden menestyksen eväiden vahvistamiseen ja työllisyyden edistämiseen. Vihreiden kärkihankkeet jakautuvat viidelle osa-alueelle: **ENERGIAREMONTTI, PERUSTULO, KOULUTUS, ÄLYKKÄÄT YHDYSKUNNAT JA KOTOUTUMINEN.** Suuntaamme panokset eri lailla kuin hallitus, ja ne vauhdittavat tarpeellista rakennemuutosta niin tuotannon ja palveluiden, työllisyyden, koulutuksen, sosiaaliturvan kuin maahanmuuttajien kotoutumisenkin suhteen. Vihreiden kärkipanostusten avulla Suomi on paremmin valmistautunut kohtaamaan tulevien vuosien haasteet. Kärkihankekokonaisuutemme on julkistettu lokakuussa.

VIHREÄ VAIHTOEHTOBUDJETTI 2016

Tiukan taloudenpidon aikana on erityisen tärkeää, että pienituloisten ja vähävaraisten aseman ei anneta heikentyä. Siksi **VIHREIDEN VERORATKAISUT OVAT TULOEROJA KAVENTAVIA:** hyvätuloiset ja vauraat kantavat tuntuvan osan julkisen talouden tervehdyttämisen taakasta verotuksen kautta.

Vihreät kieltäytyvät myös leikkaamasta kaikkein vähäosaisimpien etuuksia toisin kuin Sipilän hallitus. Yhteiskunnan tasapainoisen kehityksen kannalta on tärkeää, ettei köyhyys lisäänty. Tästä syystä emme ole poistamassa indeksejä opintotuesta ja lapsilisistä emmekä jäädyttämässä niitä muista etuuksista. Lisäksi esitämme, että kaikkein vähävaraisimpien ongelmien kärjistymistä ehkäistään laatimalla yhteinen vuotuinen kulukatto lääke-, matka- ja sairaanhoitopalveluiden maksuille, jotta niiden kumuloituminen köyhimmille saadaan torjuttua.

Veroratkaisussamme korotamme tuntuvasti kunnallisveron perusvähennystä, mikä lisää etuuksien ja eläkkeiden saajien käteen jääviä tuloja. Tämä torjuu köyhyyttä ja turvaa myös kotimarkkinoille tärkeää ostovoimaa ja palveluiden kysyntää. Vastaavat verotulot kootaan suurimpien ansio- ja pääomatulojen saajilta. Isoin muutoksemme koskee listaamattomien yhtiöiden osinkotulojen verotusta: leikkaamme verohuojennuksia tuntuvasti.

Vihreät näkevät myös, että Suomen keskeisin vahvuus nyt ja tulevaisuudessa on **HYVÄ KOULUTUSJÄRJESTELMÄ JA PITKÄLLE KOULUTETTU VÄESTÖ.** Sen takia vihreät kieltäytyvät leikkaamasta koulutuksesta ja tutkimuksesta millään tasolla. Kansakunnan tulevaisuuden mahdollisuuksista on harvinaisen lyhytnäköistä mennä säästämään.

Varjobudjetissamme myös osoitamme, että Sipilän hallituksen koulutusleikkauksille on olemassa toteuttamiskelpoinen ja paljon parempi vaihtoehto. Me leikkaamme mieluummin **YMPÄRISTÖLLE HAITALLISISTA TUISTA.** Tästä on hyötyä ympäristölle ja ilmastolle: on

järjetöntä tukea valtion varoin esimerkiksi fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Vuodelle 2016 esitämme hallituksen koulutussäästöjä vastaavat noin 200 miljoonan säästöt kahdesta kohteesta: ylikompensoivien kilometrikorvausten leikkaamisesta ja työmatkavähennyksen maltillisesta alentamisesta. Molemmat muutokset heikentävät kannusteita oman auton käyttöön.

Työllisyyden kehittyminen on julkisen talouden kannalta avainasemassa. Suurin työllistämispotentiaali Suomessa on pienissä ja keskisuurissa yrityksissä, jotka useimmiten toimivat kotimarkkinoilla. Siksi haluamme vahvistaa **PIENTEN YRITYSTEN TOIMINTAMAHDOLLISUUKSIA SEKÄ TYÖLLISTÄMISEDELLYTYKSIÄ**. Tämä on myös tulevaisuuspolitiikkaa: useimmat suuret vientiyrietykset ovat taipaleensa alussa olleet pienyrityksiä. Ne ponnistavat kasvuun kotimarkkinoilta.

Yksi huolestuttava linjaus Sipilän hallituksen budjettiesityksessä 2016 on noin viiden miljoonan euron leikkaus järjestöavustuksista kautta linjan. Todellisen kansalaisyhteiskunnan rakentamisessa erilaisilla järjestöillä ja yhdistyksillä on merkittävä rooli, ja järjestötoimintaedellytysten kaventaminen onkin lyhytnäköistä politiikkaa. Pienehköillä avustuksilla saadaan merkittävä lisäarvo kansalaisyhteiskunnan toimivuuteen.

Kansainvälisen **KEHITYSAVUN LEIKKAAMINEN MASSIIVISELLA TAVALLA ON HÄPEÄLLISTÄ**, erityisesti näinä aikoina. Maailman kriisialueiden huono ja osin toivottoman tuntuinen tilanne on synnyttänyt ennennäkemättömän laajan turvapaikanhakijoiden virran Eurooppaan. Maailmalla ja Suomessakin vallitsee laaja yhteisymmärrys siitä, että pakolaiskriisin torjunnassa kaikkein tärkeintä on suunnata apua lähtömaihin. Näin voidaan tukea olojen vakauttamista ja vähentää syitä pakolaisuuteen. Kehitysavun merkittävä leikkaaminen on räikeässä ristiriidassa tämän pyrkimyksen kanssa. Lisäksi Suomi on sitoutunut nostamaan kehitysapunsa 0,7 prosenttiin BKT:stä – hallituksen esityksen mukaan ensi vuonna painutaan 0,35 prosenttiin. Myöskään päästöhuutokauppatuloja ei enää ohjata ke-

hitysmää- ja ilmastorahoitukseen, mikä vielä osaltaan vähentää Suomen panoksia maailman suurten ongelmien ratkaisemiseen.

Myös luonnonsuojelurahojen raju leikkaaminen lyö korvalle kansainvälisiä sitoumuksiamme, joiden mukaan luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen tulee pysäyttää vuoteen 2020 mennessä. Monimuotoisuuden nopea heikkeneminen on asiantuntijoiden mukaan ilmastomuutokseen verrattava uhka maailman ekosysteemien kestävyydelle.

MITEN VIHREÄ BUDJETTI JA HALLITUKSEN BUDJETTI VAIKUTTAVAT TALOUTEEN JA ERI IHMISSRYHMIIN?

Vihreiden vaihtoehtobudjetissa taloutta **SOPEUTETAAN MALTILLISEMMIN** kuin Sipilän hallituksen budjettiehdotuksessa. Kun leikkaukset jäävät pienemmiksi, kotimarkkinoiden ostovoima säilyy korkeammalla tasolla ja eväät **TYÖLLISYYDEN MYÖNTEISELLE KEHITYKSELLE** ovat paremmat.

Helsingin yliopiston kansantaloustieteen tutkijan, tohtori Juha Tervalan laatima laskuri näyttää, että hallituksen leikkauspolitiikka hidastaa talouden kasvua noin 0,7 prosenttia, kun vihreiden mallissa vaikutus on noin 0,3 prosenttia (hallituskaudella). Arviot muuttuvat käytettävistä kertoimista riippuen, ja ero on tuntuvasti suurempi vihreän mallin eduksi, jos otetaan huomioon leikkausten osuminen talouden taantumavaiheeseen.

Tavoitteenamme on myös korjata Sipilän budjetin **SUURIMPIA HEIKKOUKSIA**: tuloerojen kasvua, vanhuusköyhyyden lisääntymistä ja alimpien tuloluokkien käytettävissä olevien tulojen vähenemistä.

Tuloeroja kavennetaan solidaarisella veroratkaisulla. Eduskunnan tietopalvelun analyysin mukaan vihreiden verokokonaisuus **KAVENTAA SELVÄSTI TULOEROJA**. Ylin tulokymmenys me-

nettää reilun prosentin käytettävissä olevista tuloistaan ja vastaava osuus siirtyy alimpiin tulo luokkiin, erityisesti pienituloisille etuuk-sien ja eläkkeiden saajille. Tuloeroja kuvaava Gini-kerroin alenee 0,33 prosenttiyksiköllä, joka on merkittävä ero tuloeroja kaventavaan suuntaan.

Myös vihreän vaihtoehtobudjetin

SUKUPUOLIVAIKUTUKSET ovat myönteiset. Koko-naisuutena arvioiden veroratkaisumme lisää naisten käytettävissä olevia tuloja 73 miljoon-alla eurolla, kun miesten tulot alenevat 187 miljoonalla. Koska pienituloisissa on enem-män naisia kuin miehiä ja naisten tulot ovat miehiä matalammat, edistää ratkaisumme sukupuolten välistä tasa-arvoa. Myös se, että vastustamme hallituksen kovia leikkauksia, vahvistaa samaa kehitystä.

Korkeampaan työllisyyteen ja maltillisempaan sopeutukseen nojaava vaihtoehtomme mah-dollistaa sen, että **ETUUKSIA EI TARVITSE LEIKATA**. Kun eläkkeensaajien asumistukea ei yhdistetä yleiseen asumistukeen, helpottuu pienitulois-ten eläkeläisten asema. Tällä mallilla es-tettäisiin noin 30 000 eläkeläisen putoaminen köyhyysrajan alapuolelle. Samaan suuntaan vaikuttaa se, että emme hyväksy lääke- ja matkakorvausten leikkaamista. Yhdenver-taisuuden kannalta keskeinen ero hallitukseen on myös se, että säilytämme subjektiivisen päivähoidon oikeuden.

TULOARVIOT JA VEROT

LISTAAMATTOMIEN YHTIÖIDEN OSINKOVEROJEN KIRISTYS

Tällä hetkellä listaamattomien yhtiöiden osinkoja verotetaan tiettyyn rajaan saakka verrattain kevyesti. Kevyempi verotus ulottuu aina 150 000 euroon saakka mikäli tuottoasteraja (8 %) sen mahdollistaa.

Nykyinen osinkoverotus ohjaa resursseja pois yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannalta tärkeistä aineellisista ja aineettomista reaali-investoinneista kohti arvopapereita ja kulumatonta sijoitusvarallisuutta. Osinkojen kevyt verotus vaikuttaa osaltaan myös tuloerojen kasvuun.

Esitämme, että euromääräistä rajaa laskettaisiin 60 000 euroon ja tuottoasterajaa 4 prosenttiin, mikä vastaisi paremmin ns. normaalituoton rajaa. Listaamattomien yhtiöiden maksamien osinkojen kireämpi verotus tekisi myös tulojen muuttamisesta ansiotuloista osinkotuloiksi vähemmän kannattavaa.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +261 000 000

SOLIDAARISUUSVERON KIRISTYS

Solidaarisuusvero, mikä tarkoittaa prosenttiyksikön taulukkoa kireämpää verotusta, koskee tällä hetkellä ylintä veroluokkaa eli niitä, jotka ansaitsevat vuodessa yli 90 000 euroa. Hallitus esittää, että solidaarisuusveroa aletaan maksaa jo 72 300 euron vuosituloilla, mikä on perusteltua.

Esitämme, että alarajan laskun lisäksi ylimmän tuloluokan (ansiotulot vuodessa yli 90 000 euroa) solidaarisuusveroa korotetaan yhdellä prosenttiyksiköllä.

Hallitus on esittänyt toiveenaan, että hyvätuloiset osallistuisivat talouden sopeutustalkoisiin vapaaehtoisesti lahjoittamalla osan tuloistaan esimerkiksi hyväntekeväisyyteen. Yhteiskunnallinen solidaarisuus toteutuu huomattavasti tehokkaammin ja oikeudenmukaisemmin verotuksen kuin vapaaehtoisen hyväntekeväisyyden kautta.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +31 000 000

PÄÄOMATULOVERON KIRISTYS

Pääomatulovero on nykyään maltillisesti kiristynyt. Verossa on yksi porras: 30 000 euroon asti vero on 30 prosenttia ja tätä suuremmista tuloista vero on 33 prosenttia. Hallitus ehdottaa, että ylempää verokantaa korotetaan prosenttiyksiköllä eli 34 prosenttiin.

Ehdotamme, että pääomatuloveroon lisätään uusi porras niin, että pääomatulojen ylittäessä 60 000 euroa vero nousisi 35 prosenttiin. Suurten pääomatulojen kovempi verottaminen auttaisi kaventamaan tuloeroja ja vahvistaisi myös verotuksen oikeudenmukaisuutta.

Pidämme tärkeänä sitä, että suurituloiset osallistuvat talouden tasapainottamisen verotuksen kautta. Uusi porras lisää valtion verokeräytymää 31 miljoonalla eurolla.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +31 000 000

ASUNTOLAINOJEN KORKO- VÄHENNYKSEN PIENENTÄMINEN

Hallitus lisää valtion verotuottoja pienentämällä asuntolainojen korkovähennysoikeutta nykyiseen lainsäädäntöön nähdessä nopeutetussa aikataulussa siten, että alenema on 10 prosenttiyksikköä vuodessa. Talousarvion mukaan vuonna 2016 oman vaiktuisen asunnon hankkimiseen otetun asuntolainan koroista 55 prosenttia olisi vähennyskelpoista ja oikeus supistuisi 25 prosenttiin vuonna 2019. Hallitusohjelmassa korkovähennysoikeuden poisto on osa ehdollisia lisätoimia, jotka toimeenpannaan, mikäli hallituksen tavoitteleva yhteiskuntasopimus ei synny.

EU-komission verouudistusraportin mukaan Suomessa asuntolainan verovähennysoikeus on suuri verrattuna kiinteistöveroihin, mikä kannustaa velanottoon. Alivaltiosihteeri Hentemäen verotyöryhmä myös esitti, että pitkällä aikavälillä korkovähennyksestä luovuttaisiin ja oikeutta pienennettiin jo viime vaalikaudella. Korkovähennyksestä luopuminen tukisi verotuksen selkiyttämistavoitteita.

Valtion talouden tasapainottamiseksi ja verotuksen selkiyttämiseksi korkovähennysoikeudesta voitaisiin luopua tämän vaalikauden aikana kokonaan. Vuosittainen alenema olisi 15 prosenttiyksikköä 10 sijaan. Vuonna 2016 korkovähennysoikeus olisi 45 prosenttia. Matalan korkotason vuoksi poiston ajankohta olisi muutokseen sopeutumiselle mahdollisimman suotuisa. Eduskunnan tietopalvelun mukaan hallitusohjelmaan verrattuna vaikutus veroihin olisi vuonna 2016 40 miljoonaa, 2017 60 miljoonaa, 2018 80 miljoonaa ja 2019 korkovähennysoikeuden lakatessa 104 miljoonaa euroa.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +40 000 000

KILOMETRIKORVAUSTEN YLIKOMPENSAATION POISTO

Työnantaja voi maksaa työntekijälle korvausta, kun työntekijä tekee työmatkan omalla autolla. Verottomana maksettavan korvauksen suuruus määritetään vuosittain Verohallinnossa. Tänä vuonna korvauksen perussumma on 0,44 euroa/km.

Omalla autolla tehtävistä työmatkoista tulee maksaa työntekijälle korvausta, mutta nykyiseen korvaustasoon liittyy kuitenkin selvää ylikompensaatiota. Toisin sanoen korvaukset ylittävät oman auton käytöstä syntyvät todelliset kustannukset.

Ylikompensaatiota syntyy monesta syystä. Ensinnäkin korvausten laskennassa ei oteta lainkaan huomioon yksityisajojen osuutta, joita on kuitenkin valtaosa ajokilometreistä. Toisekseen auton hankintaa korvataan senkin jälkeen, kun kiinteät kustannukset on keskimäärin korvattu. Kolmanneksi voidaan perustellusti sanoa, että kiinteät kustannukset on arvioitu verrattain korkeiksi, kun lähtökohtana on uutena myytyjen autojen keskihinta, joka on liki 30 000 euroa.

Verovapaita kilometrikorvauksia on maksettu vuosittain hieman yli miljardi euroa. Suoraa ylikompensaatiota on tarkistusten jälkeenkin jäljellä noin 120 miljoonaa euroa, eikä tässä luvussa ole mukana ylikompensaation kaikkia elementtejä kuten verrattain korkeaa hankintahintaa.

Esitämme korvaustason ja -mallin tarkistamista siten, korvaus kattaa kaikki auton käytöstä aiheutuvat juoksevat kustannukset, mutta auton hankinnasta korvataan vain osa.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +140 000 000

TYÖMATKAKULUVÄHENNYKSEN LEIKKAUS

Työntekijä voi verotuksessa vähentää työstä aiheutuvia matkakustannuksia. Asunnon ja työpaikan välisissä matkoissa omavastuu on 750 euroa vuodessa ja enimmäismäärä 7000 euroa vuodessa.

Matkakuluvähennys pienentää veroastetta ja sitä kautta verotettavaa tuloa. YM:n haitallisia tukia koskevan raportin mukaan nettovaikutus valtion ja kuntien tuloihin vuonna 2013 oli noin 630 miljoonaa euroa.

Työmatkavähennystä maksetaan halvimman mahdollisen kulkutavan mukaan, mutta käytännössä kyseessä on selvä tuki henkilöliikenteelle. Yksityisautoilijoille maksetaan noin 80 prosenttia vähennyksistä. Toisin kuin yleensä kuvitellaan, vähennykset painottuvat yksityisautoiluun suurten kasvukeskusten kehyskunnissa.

Nykyinen vähennysjärjestelmä lisää liikennettä, koska se sisältää epäsuoran kannustimen muuttaa kauemmas työpaikkaa. Maankäytön hajautumisen taustalla on useita vaikuttimia, mutta tämä on niistä yksi. Siksi vähennystä voi pitää ympäristölle haitallisena tukena, vaikka sillä onkin perusteensa.

Pidemmällä aikavälillä tavoitteena tulisi olla siirtyminen vähemmän byrokraattiseen ja paremmin ilmastopolitiikkaa tukevaan kilometripohjaiseen järjestelmään. Siinä vähennyksen perusteena olisi etäisyys työpaikasta. Vähennyksen suuruuteen voisi vaikuttaa myös se, onko alueella tarjolla julkista liikennettä vai ei. Ts vähennys olisi suurempi maaseudulla kuin kaupungeissa.

Vähennykset koskettavat noin 800 000 henkilöä, joten niillä on suuri vaikutus monien ihmisten talouteen. Siksi tarkistuksissa on oltava maltillinen. Esitämme, että tässä vaiheessa vähennyksen tasoa leikattaisiin niin, että omavastuuta korotetaan 750 eurosta 900 euroon ja enimmäismäärää lasketaan 6000 euroon.

MOMENTILLE 11.01.01 (TULOT) +58 000 000

LISÄTULOJA HARMAAN TALOUDEN TORJUNNASTA

EU-alue menettää harmaan talouden ja verovälttelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Summa on enemmän kuin kaikkien EU-maiden yhteenlaskettu terveystbudjetti. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan Suomen harmaan talouden laajuus oli 10–14 miljardia euroa vuonna 2008. Se vastaa 5,5–7,5 % bruttokansantuotteesta ja tarkoittaa 4–6 miljardin euron vuosittaisia verotappioita.

Harmaa talous on yksi suurimmista eriarvoisuuksista aiheuttavista ja hyvinvointiyhteiskuntaamme rapauttavista ongelmista. Harmaa talous pienentää verokertymää ja sitä kautta yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle.

Harmaa talous vääristää kilpailua toisten saadessa veronkierrolla kilpailuetua. Eduskunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan rakennus- ja kuljetusyrityksistä lähes 70 % ja majoitus- ja ravitsemisalalan yrityksistä lähes 90 % piti harmaan talouden kilpailua vääristävää vaikutusta vähintään kohtalaisena. Hyvinvointiyhteiskunta joutuvat nyt kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu hallitusohjelmatasolla 1990-luvun puolivälistä Lipposen hallituksista lähtien. Kataisen hallitus nosti harmaan talouden torjunnan kärkihankkeekseen. Vuonna 2014 suoritettu tutkimus osoittikin, että alan toimijoiden käsitykset harmaan talouden kehityssuunnasta ja sen aiheuttamista kilpailuhaitoista ovat muuttuneet selkeästi positiiviseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana. Jos kehityssuunta halutaan pitää, resurssien taso on myös turvattava. Rahoituksen katkeaminen merkitsee monien viranomaisten kohdalla vakavia ongelmia ja toiminnan tason laskua.

Talousarvioesityksessään hallitus lopettaa harmaan talouden torjuntaohjelman erillisra-

hoituksen poliisilta, mikä vaikeuttaa yhteistyötä ja synnyttää juttujen selvittelyyn pullonkauloja. Tämä vähentäisi myös valtiolle takaisin saata-
vaa rikoshyötyä.

Me Vihreät uskomme, että harmaan talouden sekä verovälttelyn määrätietoisella torjunnalla on mahdollista saada suurempi hyöty kuin mitä hallitus tavoittelee. Harmaan talouden torjunta kannattaa, sillä sijoitetut rahat tulevat moninkertaisina takaisin.

MOMENTILLE 11.01.02 (TULOT) +50 000 000

KUNNALLISVERON PERUS- VÄHENNYKSEN KOROTTAMINEN

Kunnallisveron perusvähennyksen enimmäismäärä on tällä hetkellä 2970 euroa ja ensi vuonna sitä ollaan tarkistamassa 3 020 euroon. Vähennys tehdään muiden vähennysten jälkeen ja se kohdistuu palkkatulojen lisäksi etuuksiin ja eläkkeisiin.

Hallitus on korottamassa työtuloihin kohdistuvaa työtulovähennystä, mikä lisää pieni- ja keskituloisten käteen jääviä tuloja, mutta on jättämässä perusvähennyksen käytännössä ennalleen.

Perusvähennyksen korottaminen lisäisi käteen jääviä tuloja muillakin kuin palkansaajilla eli myös eläkeläisillä ja etuuskien saajilla. Vähennyksen korottaminen noin tuhannella eurolla 4050 euroon ja vähenemisasteen kasvattaminen 23 prosenttiin tarkoittaisi kunnille 300 000 000 veromenetyksiä, mutta vähentäisi köyhyyttä ja kaventaisi osaltaan tuloeroja.

MOMENTILLE 28.90.30 (MENOLISÄYS,
VALTIONOSUUS KUNNILLE) +300 000 000

MÄÄRÄRAHAT

KEHITYSYHTEISTYÖ

Hallitus kohdentaa varsinaiseen kehitysyhteistyöhön mittavat 330 miljoonan euron leikkaukset. Tästä 130 miljoonaa euroa käytetään korottamaan Finnfundin pääomaa tai muulla tavalla tehtäviin finanssisijoituksiin.

Suuruusluokaltaan vastaavia leikkauksia on nähty 90-luvun lamassa ja niiden vaikutukset kehitysyhteistyömäärärahojen tasoon ulottuivat yli 20 vuoden päähän. Tänä päivällä päätöksillä on siten kauaskantoisia seurauksia.

Vuonna 2014 saavutettiin Suomen kehitysyhteistyössä 0,6 %:n taso. Vuoden 2015 piti alun alkaen olla vuosi, jolloin saavuttaisimme YK:n suosittaman 0,7 prosentin tavoitetason. Tämän leikkauksen jälkeen käytämme kehitysyhteistyöhön vain 0,35 % BKT:stämme. Ei siten ole liioiteltua sanoa, että Suomi vetäytyy globaalista vastuustaan ja kansainvälisesti antamistaan lupauksista.

Leikkauksilla on suoria vaikutuksia moniin maihin ja satoihin tuhansiin ihmisiin. Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyö on ollut laajasti kansalaisten hyväksymää ja tukemaa, ja myös eduskunta on antanut sille laaja-alaista kannatusta. Nyt juuri tähän toimintaan kohdistuu mittavia leikkauksia. Monet kansalaisjärjestöistä ovat joutuneet keskeyttämään tai ajamaan alas hankkeensa, ja järjestöissä on käynnistetty yt-neuvotteluja.

Päätöksillä on väistämättä vaikutuksia myös Suomen imagoon ja vaikutusvaltaan kansainvälisessä yhteistyössä sekä asemaamme pohjoismaisena toimijana. Valtaosa (lähes 60 %) leikkauksista kohdistuu monenkeskiseen yhteistyöhön ja suurin osa siitä YK-rahoitukseen.

Suomi on vuosia ollut yksi YK:n ympäristöohjelmalta UNEPin suurimpia rahoittajia ja meillä on ollut järjestössä kokoamme suurempi painoarvo. Nyt hallitus leikkaa järjestöltä koko kuuden miljoonan euron perusrahoituksen. Valitettava tosiasia on, että kansainvälisessä yhteistyössä maine rakennetaan hitaasti, mutta sen voi menettää hetkessä.

Myös leikkausten ajoitus on pahin mahdollinen. YK on juuri hyväksynyt uudet kestävän kehityksen tavoitteet, jotka pitäisi nyt panna toimeen. Tavoitteissa on poikkeuksellisen paljon ympäristötavoitteita, joiden toteutuminen on Suomen ja suomalaisten kannalta tärkeää, mutta vahvistaa myös suomalaisen ympäristöosaamisen ja clean techin vientimahdollisuuksia. Meidän tulisi olla näitä tavoitteita täysipainoisesti toteuttamassa.

Pariisin ilmastokokous vaatii myös kehittyneiltä mailta toimia ja globaalin vastuun kantamista. Edellisen hallituksen aikana luotiin yksi innovatiivisista kehitysyhteistyön rahoitusvälineistä, päästöhuutokauppatulojen käyttäminen kokonaisuudessaan kehitysrahoitukseen, ennenkaikkea ilmasto- ja ympäristöhankkeisiin. Tämä suomalainen innovaatio on saanut laajaa kiitosta maailmalla. Nyt hallitus romuttaa tämän kehitysyhteistyön rahoitusmallin.

Mittavat leikkaukset vähemmän kehittyvien valtioiden ja niissä asuvien ihmisten apuun sotivat vahvasti myös sitä periaatetta vastaan, että ihmisiä autettaisiin heidän kotimaissaan tai lähialueillaan. Kehitysyhteistyöllä on luotu elämisen mahdollisuuksia, näköaloja ja toivoa sinne, missä olosuhteet ajavat ihmisiä sotien, nälänhädän tai ympäristömuutosten ajamaan pakolaisuuteen.

MOMENTILLE 24.30.66 +290 000 000

FINNFUNDIN PÄÄOMAKOROTUKSEN PIENENTÄMINEN

Hallitus kohdentaa mittavat 200 miljoonan euron leikkaukset varsinaiseen kehitysyhteistyöhön. Sen lisäksi varsinaisesta kehitysyhteistyöstä leikataan 130 miljoonaa, joka käytetään kertaluontoisesti korottamaan Teollisen yhteistyön rahaston (Finnfundin) pääomaa, ja muulla tavalla tehtäviin finanssijoituksiin.

Finnfund on kehitysyhteistyössä tärkeä toimija. Se rahoittaa kannattavia hankkeita haastavilla markkinoilla, joilla kaupallista rahoitusta on vaikea saada. Näin se edistää kehitysmaiden taloudellista ja sosiaalista kehitystä rahoittamalla niissä yksityistä yritystoimintaa. Rahoituksen kohteena voivat olla teollinen ja palveluja tuottava yritystoiminta, infrastruktuuri sekä rahoitus- ja pääomamarkkinat.

Rahoitettaviin hankkeisiin liittyy suomalainen intressi, mikä tarkoittaa sitä, että Finnfund sijoittaa ensisijaisesti suomalaisyritysten ja niiden yhteistyökumppaneiden hankkeisiin. On perusteltua kasvattaa myös Finnfundin määrärahoja, mutta muutos on tehtävä yhtäaikaan ja samansuuntaisesti muiden kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisen kanssa. Liian nopea varojen siirto Finnfundiin, kun muusta kehitysyhteistyöstä samaan aikaan leikataan, ei ole perusteltua.

Esitämme, että Finnfundin pääoman korottamiseen siirrettäisiin vuonna 2016 sen itse esittämä 40 miljoonaa euroa.

MOMENTILTA 24.30.89 -90 000 000

LISÄPANOSTUKSET HARMAAN TALOUDEN JA VEROVÄLTTELYN TORJUNTAAN

EU-alue menettää harmaan talouden ja verovälittelyn takia jopa 1 000 miljardia euroa vuodessa. Summa on enemmän kuin kaikkien EU-maiden yhteenlaskettu terveystbudjetti. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan Suomen harmaan talouden laajuus oli 10–14 miljardia euroa vuonna 2008. Se vastaa 5,5–7,5 % bruttokansantuotteesta ja tarkoittaa 4–6 miljardin euron vuosittaisia verotappioita.

Harmaa talous on yksi suurimmista eriarvoisuutta aiheuttavista ja hyvinvointiyhteiskuntaamme rapauttavista ongelmista. Harmaa talous pienentää verokertymää ja sitä kautta yhteiskunnan kykyä turvata peruspalvelut ja hyvinvointivaltio meistä jokaiselle.

Harmaa talous vääristää kilpailua toisten saadessa veronkierrolla kilpailuetua. Eduskunnan vuonna 2010 teettämän tutkimuksen mukaan rakennus- ja kuljetusyrityksistä lähes 70 % ja majoitus- ja ravitsemisalalan yrityksistä lähes 90 % piti harmaan talouden kilpailua vääristävää vaikutusta vähintään kohtalaisena. Hyvinvointiyhteiskuntaa joutuvat nyt kannattelemaan tavalliset ihmiset sekä pienet ja keskisuuret yritykset, joilla ei ole mahdollisuuksia tai halua verojärjestelyihin.

Harmaan talouden torjuntaan on panostettu hallitusohjelmatasolla 1990-luvun puolivälistä Lipposen hallituksista lähtien. Kataisen hallitus nosti harmaan talouden torjunnan kärkihankkeeseen. Vuonna 2014 suoritettu tutkimus osoittikin, että alan toimijoiden käsitykset harmaan talouden kehityssuunnasta ja sen aiheuttamista kilpailuhaitoista ovat muuttuneet selkeästi positiiviseen suuntaan viimeisen viiden vuoden aikana. Jos kehityssuunta halutaan pitää, resurssien taso on myös turvattava. Rahoituksen katkeaminen merkitsisi monien viranomaisten kohdalla vakavia ongelmia ja toiminnan tason laskua.

Talousarvioesityksessään hallitus lopettaa harmaan talouden torjuntaohjelman eril-

lisärahoituksen 6,4 miljoonaa euroa, jolla on palkattu poliiseja talousrikosten tutkintaan. Erillisrahoituksen alasajo heikentää merkittävästi harmaan talouden torjunnan tuloksia. Poliisin talousrikoksen torjunta on ollut tuloksellista. Viime vuonna valtion kassaan saatiin rikoshyötynä takaisin 47 miljoonaa euroa. Hyöty on kasvanut joka vuosi, sillä tutkimukset ovat pitkäkestoisia ja tulokset tulevat viiveellä. Myös lisääntynyt kokemus parantaa tuloksia. Arvioiden mukaan potentiaalinen vuosittainen saanti voi olla 100 miljoonaa.

Me Vihreät uskomme, että harmaan talouden määrätietoisella torjunnalla on mahdollista saada suurempi hyöty kuin mitä hallitus tavoittelee. Harmaan talouden torjunta kannattaa, sillä sijoitetut rahat tulevat moninkertaisina takaisin.

MOMENTILLE 26.10.01 +6 400 000

PUOLUSTUSMATERIAALIHANKINTOJEN MÄÄRÄRAHAN VÄHENNYS (SIIRTO KRIISINHALLINTAAN)

Vihreät tukevat lokakuussa 2014 valmistuneen puolustuksen parlamentaarisen selvitysryhmän raportin ehdotusta, jossa esitetään puolustusmateriaalmäärärahojen nostoa. Toimintaympäristön muutoksen myötä määrärahojen nosto on perusteltua.

Vihreät kuitenkin pitää tärkeänä myös kansainvälistä vastuunkantoa. Suomea ei puolusteta pelkästään Suomessa. Kansainvälinen sotilaallinen kriisinhallinta on yksi puolustusvoimien ydintehtävistä. Se on myös tehokas tapa vahvistaa kansallista puolustuskykyä. Kriisinhallinta kehittää henkilöstön osaamista sekä tarjoaa kokemusta vaativissa tilanteissa ja olosuhteissa toimimisesta.

Suomella on pitkä ja maineikas historia rauhanturva- ja kriisinhallintaoperaatioissa toimimisesta. Meitä arvostetaan maailmalla. On tärkeää, että Suomi panostaa jatkossakin

kriisinhallintaan tavalla, josta voimme olla kansainvälisesti ylpeitä. Vaativissa olosuhteissa käytettävien varusteiden täytyy olla sellaisia, että sotilaiden työturvallisuus on taattu niin hyvin kuin mahdollista.

Hallitus esittää yleisiin puolustusvoimien materiaalihankintoihin 50 miljoonan euron lisäystä. Samalla se vähentää sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista 5 miljoonaa euroa. Vihreät esittävät, että puolustusvoimien materiaalihankintojen lisämäärärahan tulee sisältää myös sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenot. Näin ollen esitämme, että vähennetään 5 miljoonaa euroa puolustusmateriaalihankinnoista ja siirretään se sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja materiaalihankintoihin.

MOMENTILTA 27.10.18 -5 000 000

SOTILAALLISEN KRIISINHALLINNAN KALUSTO- JA HALLINTOMÄÄRÄRAHAN KOROTTAMINEN

Suomen osallistuminen kansainväliseen kriisinhallintaan on tärkeä osa globaalia vastuunkantoa ja yhteisen turvallisuuden rakentamista. Kriisinhallinnalla vähennetään inhimillistä kärsimystä, luodaan vakautta sekä tarjotaan edellytykset kriisialueen kehitykselle.

Sotilaallinen kriisinhallinta on keino vähentää globaalia eriarvoisuutta ja turvata ihmis- ja perusoikeudet kaikille. Kriisinhallinnalla tuetaan oikeusvaltiokehitystä sekä taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien toteutumista.

Globaalissa maailmassa kriisien vaikutukset ovat laajat. Euroopassa konfliktien vaikutukset tuntuvat juuri nyt turvapaikanhakijoiden määrän lisääntymisenä. Miljoonat ihmiset ovat joutuneet jättämään kotinsa ja pakenemaan sotaan oman maansa sisällä tai sen rajojen ulkopuolelle. Kriisinhallinta on keino auttaa ihmisiä lähtöalueilla sekä mahdollistaa koti- maahan jääminen tai palaaminen.

Kriisinhallinta on osa EU:n yhteistä turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Osallistamalla siihen vahvistamme koko unionin turvallisuutta. Vihreiden mielestä Suomen tulisi muutamaa isoihin kriisinhallintaoperaatioihin keskittymisen sijasta osallistua useisiin eri operaatioihin pienemmällä panostuksella. Tämä mahdollistaa paremman tilannekuvan ylläpitämisen eri puolilta maailmaa.

Presidentti Sauli Niinistö lupasi YK:n yleiskokouksessa lisää joukkoja YK:n rauhanturvavalmiuteen vuodesta 2017 alkaen. Vihreät kannattavat avausta. On tärkeää, että kriisinhallintaa tehdään johdonmukaisesti myös ensi vuonna. Kriisinhallintaan panostaminen on nyt aiempaakin tarpeellisempaa.

Hallitus esittää yleisiin puolustusvoimien materiaalihankintoihin 5 miljoonan euron lisäystä. Samalla se vähentää sotilaallisen kriisinhallinnan määrärahoista 5 miljoonaa euroa. Vihreät esittävät, että puolustusvoimien materiaalihankintojen lisämäärärahan tulee sisältää myös sotilaallisen kriisinhallinnan kalustomenot. Näin ollen esitämme, että vähennetään 5 miljoonaa euroa puolustusmateriaalihankinnoista ja siirretään se sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja materiaalihankintoihin.

MOMENTILLE 27.30.20 +5 000 000

SUBJEKTIIVISEN PÄIVÄHOITO-OIKEUDEN SÄILYTTÄMINEN

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Se tukee elinikäistä oppimista ja koulussa tarvittavia valmiuksia sekä ehkäisee syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseen.

Päivähoito-oikeuden rajaaminen hankaloittaa lasten ja perheiden arkea ja heikentää varhaiskasvatuksen vaikuttavuutta. Lisäksi päivähoito-oikeuden rajaaminen lisää sääntelyä, byrokratiaa ja kuntien hallinnollisia

kustannuksia, mikä on vastoin hallituksen tavoitteita vähentää byrokratiaa ja karsia sääntelyä. Perheet, joissa toinen tai molemmat vanhemmat ovat kotona, käyttävät jo nyt varsin harvoin kokopäiväistä päivähoito-oikeutta. Esitys kohdistuu siis juuri niihin perheisiin ja lapsiin, joilla on suurin tarve päivähoidolle.

Rajaus jättää ulkopuolelleen kokopäiväisestä varhaiskasvatuksesta hyötyviä ja sitä tarvitsevia lapsia. Tämä lisää lasten eriarvoisuutta. Subjektiiivinen päivähoito-oikeus on erityisen tärkeä heikompiosaisten perheiden lapsille. Tutkimusten mukaan subjektiiivinen päivähoito-oikeus tasaa koulutukseen ja tulotasoon liittyvää yhteiskunnallista epätasa-arvoisuutta ja ennaltaehkäisee olemassa olevien ongelmien syvenemistä. Se on yksi tärkeimmistä lastensuojelun avohuollon tukitoimista, ja sen rajaaminen voi kasvattaa lastensuojelun kustannuksia.

MOMENTILLE 28.90.30 +6 636 000

VARHAISKASVATUKSEN HOITAJAMITOITUKSEN SÄILYTTÄMINEN

Laadukas varhaiskasvatus on tutkitusti tehokas keino edistää lasten hyvinvointia. Se tukee elinikäistä oppimista ja koulussa tarvittavia valmiuksia sekä ehkäisee syrjäytymistä ja ylisukupolvista huono-osaisuutta. Kansainvälisissä tutkimuksissa varhaiskasvatus on todettu tuloksellisimmaksi ja kustannustehokkaimmaksi keinoksi lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varmistamiseen.

Hiljattain uudistetussa varhaiskasvatuslaissa määriteltiin varhaiskasvatukselle hyvät, haastavat ja pedagogista ammattitaitoa vaativat tavoitteet. Niiden toteutuminen edellyttää sopivan kokoisia lapsiryhmiä ja pedagogisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden riittävää mitoitus- ja jokaisessa lapsiryhmässä. Hallituksen esitys hoitajamitoituksen muuttamisesta on ristiriidassa varhaiskasvatuslain kanssa ja vaarantaa YK:n Lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen.

Päivähoidon ryhmäkokojen kasvattaminen ja ammattikasvattajien määrän vähentäminen heikentää varhaiskasvatuksen laatua. Suuressa lapsiryhmässä on vaikea toteuttaa monipuolista toimintaa ja ottaa huomioon erityisen tuen tarpeessa olevia lapsia. Varhaiskasvatuksessa tehdään työtä hyvin erilaisista lähtökohdista tulevien lasten toimivan ja turvallisen arjen järjestämiseksi sekä oppimista ja kehittymistä tukevan ympäristön luomiseksi. Tämä vaatii lasten yksilöllistä huomioimista niin toiminnan suunnittelussa kuin toteutuksessa. Kasvatavat ryhmäkoot heikentävät lapsen oikeutta saada hänen henkilökohtaiset tarpeensa huomioivaa opetusta, kasvatusta ja hoitoa.

Hoitajamitoituksen muuttaminen lisää entisestään fyysisesti ja henkisesti kuormittavan, pienipalkkaisen ja naisvaltaisen alan kuormitavuutta ja heikentää alan työllisyyttä. Hallitus ei ole asianmukaisesti arvioinut esityksensä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvon tai lapsen edun näkökulmasta.

MOMENTILLE 28.90.30 +6 470 000

PERUSKOULUN RYHMÄKOKO- RAHOJEN SÄILYTTÄMINEN

Laadukas koulutus on suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan perusjalka ja merkittävä luokkaeroja tasaava tekijä. Tarjoamalla kaikille lapsille samat tasa-arvoiset mahdollisuudet koulutukseen on tehokasta syrjäytymisen ennaltaehkäisemistä ja kannattava investointi. Hallituksen koulutusleikkaukset ovat lyhytnäköisiä ja kalleinta velkaa, mitä voimme ottaa.

Hallitus toteaa talousarvioesityksessä 2016, että varhaiskasvatuksen ja yleissivistävän koulutuksen kehittämisen lähtökohtana on yhdenvertaisten mahdollisuuksien luominen sekä laadukkaan kasvatuksen ja koulutuksen takaaminen kaikille asuinpaikasta, kielestä ja taloudellisesta asemasta riippumatta (29.10.). Tästä huolimatta hallitus on leikkaamassa kokonaan ryhmäkokojen pieninä pitämiseen korvamerkityt rahat.

Opetuksen järjestäjä on voinut käyttää myönnettyä rahoitusta muun muassa resurssiopettajien palkkaukseen, jakotuntien lisäämiseen sekä samanaikaisopetukseen. Niillä on siis palkattu oikeita opettajia heikommin pärjäävien oppilaiden tueksi, edistetty oppimista ja parannettu opetuksen laatua. On kaikkien lasten etu, kun ryhmäkoot ovat riittävän pieniä, koska se mahdollistaa yksilöllisen kohtaamisen.

Suomeen on tullut tänä vuonna jo lähes 700 alaikäistä turvapaikanhakijaa, jotka sijoittuvat kotouttamispolun jälkeen osaksi suomalaista koulutusjärjestelmää. Nämä lapset joutuvat opettelemaan uuden kielen, luomaan sosiaaliset verkostot ja sopeutumaan uuteen ympäristöön. Koululla on merkittävä tehtävä kotoutumisessa ja ryhmäkokojen pienenä pitäminen on keskeinen osa työkalupakkia, jolla varmistetaan, että lapsi saa tarvitsemansa tuen ja kotoutuminen.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on esittänyt rahoituksen jatkamista (Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:4). Opetusryhmien pienentämiseksi kohdennetut toimenpiteet ovat koulutuksellista tasa-arvoa lisääviä toimia ja mahdollistavat joustavien opetusjärjestelyjen ja menetelmien käytön.

MOMENTILLE 29.10.30 +30 000 000

YLEISSIVISTÄVÄN KOULUTUKSEN LAATURAHAN SÄILYTTÄMINEN

Yleissivistävän koulutuksen laaturahat on käytetty esi- ja perusopetuksen toimintakulttuurin pedagogiseen kehittämiseen, kouluviihtyvyyttä lisäävien oppilasprojektien hankintoihin, kodin ja koulun yhteistyön tiivistämiseen tähtääviin toimenpiteisiin sekä opetuksen järjestäjien osaamisen kehittäminen liittyen uusiin digitaalisiin työkaluihin.

Hallituksen esitys leikata juuri niistä koulutusmäärärahoista, jotka kohdennetaan koulutuksen digitalisaatioon ja koululaisten digiosaamisen kasvattamiseen, on täysin

ristiriidassa paitsi hallituksen kärkihankkeiden kanssa, joissa digitalisaatio ja ICT-taitojen kehittäminen on keskiössä, niin myös tulevaisuuden työelämän tarpeista. Tulevaisuuden työelämässä korostuvat digiosaaminen ja innovaatiot, nämä ovat juuri ne asiat, joita on edistetty yleissivistävän koulutuksen laaturahoilla.

Digitalisaatio mahdollistaa uusien välineiden luomisen yksilölliseen oppimiseen, erilaisten vahvuuksien esille nostamisen, ryhmätöitäojen kehittymisen, oppilaiden itseilmaisun sekä paremman yhteydenpidon koulun ja vanhempien välille.

Koulun ja kodin tiivistynyt yhteistyö ehkäisee tehokkaasti kiusaamista ja edistää varhaista puuttumista. Tiivistetty yhteistyö myös auttaa oppilaita kehittämään oppijana.

Laaturahoilla on tuettu toimenpiteitä, jotka parantavat oppimistuloksia, estävät syrjäytymistä ja parantavat oppilaan tulevia mahdollisuuksia työllistyä. Näiden rahojen leikkaaminen on siis erittäin lyhytnäköistä ja heikentävät juuri niitä tuloksia, joihin hallitus kärkihankkeillaan pyrkii.

MOMENTILLE 29.10.30 +15 000 000

YLIOPISTOJEN MÄÄRÄRAHA-LEIKKAUKSEN PERUUTTAMINEN

Suomalainen koulutus varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle on haasteiden edessä: valtion ja kuntien säästökuurit ovat kiristäneet resurssit äärimmilleen ja laatu kärsii. Luokkakoot suurenevat ja sivistysajattelu on antamassa sijaa puhtaalle taloudelliselle ajatusmaailmalle. Korkeakouluilta on jo leikattu viime hallituskausilla, ja hallinnollista säästämistä ei ole enää tehtävissä. Yliopistoindeksin jäädyttäminen lisää säästöjen kerrannaisvaikutusta. Samalla maailman muuttuminen edellyttää kuitenkin koulutuksen perustavanlaatuista uudistumista.

Koulutuksen tasa-arvo on vaarassa koulujen välisten erojen kasvaessa ja koulutuksen periytyvyyden lisääntyessä. Hallitus tähtää nyt

lyhytnäköisesti vain tulevaisuuden osaajiin, jotka pelastavat Suomen kansantalouden. Myös sivistys, kasvatust ja opettaminen on nähtävä arvona. Eniten opiskelumotivaatiota kouluvuosina lisää opettajilta saatava kannustus. Myös tulevaisuudessa kouluistamme ja yliopistoistamme tulee löytyä opettajia, jotka ymmärtävät ja kannustavat oppimaan.

Nyt tehtävät leikkaukset yliopistoihin ovat suoraan pois tutkimuksesta, opetuksesta ja tukipalveluista, ja sitä kautta heikentävät ratkaisevasti yliopisto-opiskelijoiden opiskelukykyä. Säästöjen vaikutus näkyy jo yliopistojen toiminnassa ja henkilökunnan jokapäiväisessä työssä. Muun muassa Helsingin yliopisto on joutunut käynnistämään mittavat 1200 henkeä koskevat yt-neuvottelut.

Pitkäjänteinen ja vakaa rahoitus mahdollistaa yliopistoissa tehtävän huippuluokan tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen ja sivistyksen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessakin globaaleilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen. Suomi tarvitsee sekä huipputason perustutkimusta että innovaatioita ja taloutta palvelevaa tutkimusta.

Hallitus on vaarantamassa tätä tavoitetta leikkaamalla yliopistojen perusrahoituksesta. Perusrahoitukseen ja yliopistojen julkiseen tutkimus- ja kehitystyön rahoitukseen on osoitettava enemmän rahoitusta kuin mitä valtionvarainministeriön talousarvioesityksessä on esitetty.

MOMENTILLE 29.40.50 +50 000 000

AMMATTIKORKEAKOULUJEN MÄÄRÄRAHALEIKKAUKSEN PERUUTTAMINEN

Suomalainen koulutus varhaiskasvatuksesta korkea-asteelle on haasteiden edessä: valtion ja kuntien säästökuurit ovat kiristäneet resurssit äärimmilleen ja laatu kärsii. Luokkakoot suurenevat ja sivistysajattelu on antamassa

sijaa puhtaalle taloudelliselle ajatusmaailmalle. Korkeakouluilta on jo leikattu viime hallituskausilla, ja hallinnollista säästämistä ei ole enää tehtävissä. Ammattikorkeakouluindeksin jäädyttäminen lisää säästöjen kerrannaisvaikutusta. Samalla maailman muuttuminen edellyttää kuitenkin koulutuksen perustavanlaatuisia uudistumista.

Koulutuksen tasa-arvo on vaarassa koulujen välisten erojen kasvaessa ja koulutuksen periytyvyyden lisääntyessä. Hallitus tähtää nyt lyhytnäköisesti vain tulevaisuuden osajiin, jotka pelastavat Suomen kansantalouden. Myös sivistys, kasvatusta ja opettaminen on nähtävä arvona. Myös tulevaisuudessa kouluistamme tulee löytyä opettajia, jotka ymmärtävät ja kannustavat oppimaan.

Pitkäjänteinen ja vakaa rahoitus mahdollistaa ammattikorkeakouluissa tehtävän tutkimuksen ja suomalaisen osaamisen kehittymisen. Jotta Suomi pärjäisi vastaisuudessaakin globaalilla markkinoilla, meidän on panostettava korkeatasoiseen koulutukseen ja tutkimukseen.

Hallitus on vaarantamassa tätä tavoitetta leikkaamalla ammattikorkeakoulujen perusrahoituksesta. Samalla se on viemässä pohjaa ammattikorkeakoulujen toiminnalta 1.1.2015 vasta voimaantulleeseen muutetun ammattikorkeakoululain (932/2014) alla.

Ammattikorkeakoulut toimivat erityisesti omalla alueellaan yhteistyössä elinkeino- ja muun työ- elämän sekä suomalaisten ja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Ne ovat merkittävä työelämän asiantuntijoiden koulutaja sekä alueensa työelämän kehittäjä. Ne tuottavat teknologisten innovaatioiden lisäksi sosiaalisia ja järjestelmännovaatioita. Niiden perusrahoitukseen on osoitettava enemmän rahoitusta kuin mitä valtionvarainministeriön talousarvioesityksessä on esitetty.

MOMENTILLE 29.40.55 +25 000 000

ETSIVÄN NUORISOTYÖN TURVAAMINEN

Nuorten syrjäytyminen on vakava haaste nyky-yhteiskunnassamme. Hyvällä ja toimivalla nuorisotyöllä tuetaan nuorten pärjäämistä, kasvua ja osallisuutta yhteiskunnassa. Etsivällä nuorisotyöllä pyritään ongelmien varhaiseen puuttumiseen ja nuorten auttamiseen ennen kuin tilanne kehittyy liian pahaksi.

Työpajatoiminnalla voidaan tukea syrjäytymisvaarassa olevien nuorten työllistymistä. Hallitus esittää näihin tärkeisiin nuorisotyön muotoihin seitsemän ja puolen miljoonan leikkausta, jota yritetään hieman paikata kärkihankkeella. Kokonaisleikkaus jää silti 5,477 miljoonaan euroon. Tämä on suuri lovi nuorisotyöstä – ja suoraan nuortemme ja Suomen tulevaisuudesta. Tähän meillä ei ole varaa.

MOMENTILLE 29.91.51 +5 477 000

ELÄINSUOJELUASIAMIEHEN VIRAN TURVAAMINEN

Eläinsuojeluasiamiehen tehtävä perustettiin parantamaan eläinten hyvinvointia, varmistamaan yhteiskunnallista keskustelua ja tuomaan esiin eläinten asioita. Hallinnollisesti eläinsuojeluasiamies on toiminut maa- ja metsätalousministeriössä itsenäisenä viranomaisena. Nyt hallitus on päättänyt lakkauttaa kyseisen viran.

Eläinsuojeluasiamiehen laaja tehtäväkenttä on kattanut eläinten hyvinvoinnin laidasta laitaan, aina tuotantoeläimistä lemmikkeihin, koe-eläimiin ja myös luonnonvaraisiin eläimiin, jos ihminen on niiden kanssa tekemisissä. Eläinsuojeluasiamies on toiminut tärkeänä linkkinä muiden viranomaisien, alan toimijoiden ja asiantuntijoiden, järjestöjen sekä tutkijoiden välillä sekä tukenut eri toimijoita eläinten hyvinvoinnin parantamisessa.

Eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä eläinsuojeluasiamiehen rooli on eri-

tyisen keskeinen. Hän ajaa tutkimustietoon perustuen eläinten hyvinvoinnin edistämistä asettuen poliittisten ja intressiristiriitojen ulkopuolelle. Ihmiset ovat jatkuvasti kiinnostuneempia eläinten kohtelusta ja ruuan alkuperästä. Eläinsuojeluasiamies on taho, jolta voidaan hankkia riippumatonta näkemystä eläinten hyvinvoinnista. Eläinsuojeluasiamiehen tehtävää kannattaa kehittää eläinsuojelulain kokonaisuudistuksen yhteydessä, jotta eläinten hyvinvointia parantavien tavoitteiden toteutuminen saadaan varmistettua. Tehtävälle kuvaavampi nimike voisi olla eläinasiavaltuutettu.

Yhteiskunnan arvo mitataan siinä, miten kohtelemme kaikkein heikoimpia. Eläimillä ei ole äänioikeutta tai mahdollisuutta puolustaa omia oikeuksiaan. Siksi on varmistettava, että eläimillä on oma puolestapuhujansa myös valtionhallinnossa.

MOMENTILLE 30.01.01 +100 000

METSÄLUONNON HOIDON LEIKKAUKSEN PERUUTTAMINEN

METSO-toimenpideohjelma yhdistää metsien hoidon ja suojelun. Sen tavoitteena on pysäyttää metsäisten luontotyyppien ja metsälajien taantuminen ja vakiinnuttaa luonnon monimuotoisuuden suotuisa kehitys. Monimuotoisuus METSO-ohjelmassa turvataan luonnonhoidolla, jota käytetään elinympäristöjen luonnonarvojen parantamiseen.

Ohjelmaa toteutetaan ekologisesti tehokkailta, vapaaehtoisilla ja kustannusvaikuttavilla keinoilla ja siitä on saatu hyviä tuloksia. Ohjelman ansiosta ympäri maata pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta tulotaisiin perustamaan tuhansia uusia luonnonsuojelualueita ja ympäristötukikohteita.

Vapaaehtoisuuteen perustuva ohjelma on myös parantanut luonnonsuojelun hyväksyttävyyttä ja lisännyt metsä- ja ympäristöalan toimijoiden välistä yhteistyötä. Suojelun avulla turvataan myös puuston rakennepiirteiltä edustavia ja lajistoltaan monimuotoisia metsäluonnon elinympäristöjä. METSO-

ohjelman leikkaukset olisivat haitallisia niin ympäristölle kuin maanomistajillekin.

Yksi hallituksen kärkihankkeista on biotalouden edistäminen. Kuitenkin samaan aikaan luonnonsuojelun määrärahoja karsitaan ja niiden leikkaukset osuisivat erityisen tuntuvasti METSO-ohjelmaan. Mikäli määrärahoja leikattaisiin METSO-ohjelman tärkeät tavoitteet, yhteensä 96 000 hehtaarin pysyvän suojelun ja 82 000 hehtaarin määräaikaisen vuoteen 2025 mennessä jäivät toteutumatta.

MOMENTILLE 30.40.45 +3 000 000

JOUKKOLIIKENNETUEN SÄILYTTÄMINEN

Hallitus leikkaa 15 miljoonan euroa joukkoliikenteen palvelujen ostosta ja kehittämisestä. Budjettiehdotuksessa 13,5 euroa miljoonaa leikkauksista kohdentuu junaliikenteen osto- ja velvoiteliikenteeseen.

Liikenne- ja viestintäministeriö ei 27.3.2016 alkaen enää osta liikennettä reiteillä Joensuu-Nurmes, Tampere-Keuruu ja Jyväskylä-Haapamäki-Seinäjoki. Pieksämäki-Joensuu-reitti lyhennetään reitiksi Pieksämäki-Varkaus. Junavuorot vähenevät reiteillä Riihimäki-Lahti, Hanko-Karjaa, Kouvola-Kotkan satama ja Kajaani-Oulu. Lisäksi VR:lle asetettuun velvoiteliikenteeseen tulee yksittäisiä junavuoroja koskevia muutoksia. Helsingin seudun lähiliikenteessä Karjaan ja Helsingin välillä liikennöivä Y-juna lopetetaan ja H- ja R-junat yhdistetään yhdeksi R-linjaksi. Junien pysähtyminen Purolan ja Nuppulinnan asemilla lakkaa.

Lakkautettavilla vuoroilla tehdään yhteensä 550 000 matkaa vuodessa. Junaliikenne loppuu kokonaan 28 asemalla.

Hallitus on ilmoittanut, että lakkautettavien junavuorojen reitit avataan kilpailulle. On kuitenkin hyvin epätodennäköistä, että valtion tukemille reiteille olisi tulijoita markkinaperusteisesti. Liikenneministerinkin mukaan mahdolliset uudet toimijat käytännössä aloittaisivat vasta ensi vuoden lopussa.

Maaliskuussa 2016 voimaan tulevat muutokset pakottavat matkustajat turvautumaan yhä useammin yksityisautoiluun, sillä osalla nykyisistä yhteysväleistä bussiliikenne on käytännössä katsoen olematonta. Liikenteen hiilidioksidipäästöt ja muut haitat tulevat lisääntymään.

Junavuorojen lakkauttamisen seurauksena vaarantuu myös liikkumisen tasa-arvo. Monia lakkautettavia junayhteyksiä käyttävät paljon nuoret, opiskelijat ja eläkeläiset. Heille yksityisautoilu ei ole vaihtoehto. Myöskään korvaavat bussivuorot eivät ole todellinen vaihtoehto kaikille junan käyttäjille muun muassa hitaamman nopeuden sekä heikompien työskentelymahdollisuuksien takia.

Toimivat junayhteydet ovat tärkeitä maakuntien elinvoimaisuudelle. Esimerkiksi Pohjois-Karjalasta esitetyt leikkaukset lakkauttaisivat kaiken henkilöjunaliikenteen lukuun ottamatta Joensuusta Helsinkiin menevää yhteyttä. Liikenteen loppuminen Seinäjoelta Jyväskylään ja Keuruulta Tampereelle katkaisee tärkeät itäisen ja läntisen raideliikenteen yhdistäneet poikittaisliikenneyhteydet. Junayhteyksien lakkauttaminen vaikeuttaa yritystoiminnan mahdollisuuksia maakunnissa ja heikentää edellytyksiä houkuttaa investointeja. Myös maakuntien houkuttelevuus muuttajien silmissä kärsii. Erityisesti junavuorojen lakkauttaminen tulee heikentämään maakuntien keskuskaupunkien korkeakoulujen vetovoimaa. Maakuntien matkailuelinkeinolle junaliikenteen loppuminen on paha takaisku.

Y-junan liikennöinnin lakkauttaminen on uhka koko läntisen Uudenmaan kehittymiselle ja vetovoimaisuudelle. Länsi-Uudenmaan kunnat, esimerkiksi Siuntio ovat toteuttaneet valtakunnallisten alueenkäyttötavoitteiden ja maakuntakaavan periaatteita ja kaavoittaneet asumista asemaseuduille. Y-junan lakkauttamisen seurauksena liikenne asemilta loppuu ja näin valtio hankaloittaa sen tavoitteen toteuttamista, jota se on aikaisemmin edellyttänyt. Y-junan liikennöinnin lakkauttamisen seurauksena asemien lähistöjen asuntojen arvot laskevat huomattavasti. Asuntojen arvonalennus on kohtuuton seuraus yksittäisille kansalaisille, jotka ovat investoineet asumiseen joukkoliikenneyhteyksien läheisyydessä.

Reilun miljoonan säästö kohdistuu kehittämissankkeisiin, joilla pyritään kehittämään joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä, kilpailukykyä ja houkuttelevuutta pitkällä aikavälillä. Säästötoimien seurauksena joukkoliikenteen digitalisaatiohankkeet uhkaavat viivästyä: muun muassa joukkoliikenteen ja laajemmin liikumisen palveluiden kehittäminen yhteiskäyttöiseksi lykkääntyy.

MOMENTILLE 31.30.63 +15 000 000

TUTKIMUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINNAN TUKEMINEN / TEKES-RAHOITUKSEN SÄILYTTÄMINEN

Maailman talousfoorumi julkaisi syyskuussa 2015 raportin, jossa tarkastellaan maiden pitkän aikavälin rakenteellista kilpailukykyä. Suomi oli 140 valtion vertailussa paras Pohjoismaa, ja sijoittui kokonaisuudessa kahdeksanneksi. Yksi Suomen vahvuuksista oli innovoinnin runsaus, jossa Suomi sijoittui kaikista vertailumaista toiseksi.

Hallitus on päätöksissään keskittynyt lyhyen aikavälin hintakilpailukyvyyn parantamiseen. Tärkeämpiä tekijöitä kilpailukyvyssämme ovat kuitenkin asiat, joita olemme rakentaneet kymmeniä vuosia, kuten läpinäkyvä ja tehokas hallinto, tasokas terveydenhuolto, korkea koulutustaso ja pitkäjänteinen innovaatiotoiminta. Näiden rapauttamiseen Suomella ei ole varaa.

Hallitus on tästä huolimatta budjetissaan esittänyt vuodelle 2016 yhteensä 20 miljoonan euron leikkausta Tekesin tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan. Tämä johtaa suoraan avustusvaltuuksien ja lainojen määrän vähentämiseen 150 miljoonalla eurolla, eli kolmasosalla tämänvuotisesta. Tekesin mukaan tämä tarkoittaa, että ensi vuonna keksintöjä syntyy vähemmän ja niistä johdettuja tuotteita jää testaamatta. Toisin sanoen monen potentiaalisesti kasvua, työpaikkoja ja vientiä tuovan tuotteen vieminen markkinoille hidastuu tai

jopa estyy. Jopa sata pilotointia, eli tuotteen testausta jää tekemättä.

Tekesiä on kritisoitu siitä, että sen hankkeet kohdistuvat suurten yritysten ja tutkimuslaitosten rahoitukseen. Todellisuudessa suurten yritysten Tekes-rahoituksen myöntämisessä keskeisin tekijä on yhteistyö pk-yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa. Käytännössä lähes kaikki Tekesin suuryrityksille myöntämä rahoitus kuluu näiden yritysten hankintoihin pk-yrityksiltä ja tutkimuslaitoksilta. Suuryritysten rahoituksen väheneminen vähentää siis tosiasiaassa pk-yrityksiltä ja tutkimuslaitoksilta ostettavaa työtä.

Tekesin rahoituksesta 85 % kohdistuu hallitusohjelman korostamille sisältöalueille: digitalisaatioon, cleantechiin, biotalouteen sekä terveyteen ja hyvinvointiin. Hallitus siis leikkaa suoraan omien painopistealojensa uusien innovaatioiden edistämisestä. 30 miljoonan euron kärkihankepanostus tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan ei juuri auta paikkaamaan vajetta, sillä kaikki hallituksen keskeiset sisältöalueet jäivät siitä huolimatta miinukselle.

Tekesin tehtävä on tukea radikaaleja ja kunnianhimoisia hankkeita, joihin ei löydy yksityistä rahoitusta. Tekesin rahoittamissa pk-yrityksissä, joiden hanke päättyi vuonna 2010-2011, liikevaihto kasvoi vuosina 2010-2013 14 prosenttiyksikköä enemmän kuin vastaavissa pk-yrityksissä keskimäärin. Kansainväliseen kasvuun tähtäävissä yrityksissä vastaava luku oli 24 prosenttiyksikköä. Tekes on rahoittanut mm. Supercellia, josta on tullut kansainvälinen huippukasvaja. Supercellin toimitusjohtaja Ilkka Paanasen mukaan yhtiön menestys ei olisi ollut mahdollista ilman Tekes-rahoitusta. Tekesin rahoitus tuottaa selkeästi tuloksia.

Hallitusohjelman tilannekuvassa todetaan, että kilpailukykyämme on rapautunut keskeisiä kilpailijamaita heikommaksi, vienti ei vedä, osaaminen ei muutu innovaatioiksi ja innovaatiot eivät kaupallistu. Tässä tilanteessa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta ei pitäisi leikata, vaan päinvastoin panostaa siihen enemmän.

INNOVAATIOKESKITTMIEN KEHITTÄMINEN / INKA-RAHOITUKSEN SÄILYTTÄMINEN

Innovatiiviset kaupungit (INKA) -ohjelman tavoitteena on synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmassa hyödynnetään kaupunkien ja kuntien suuria investointeja ja kehityshankkeita uusien innovaatioiden kokeilualustoina ja vientiä edistävinä pilottihankkeina. Yritysten, kaupunkien ja valtion yhteistyöllä innovaatiot on tarkoitus saada nopeasti kehitettyä käytännön ratkaisuuksi ja vietyä kansainvälisille markkinoille.

Käynnistyneet hankkeet ja toimenpiteet tukevat hallitusohjelman kärkihankkeita: ne liittyvät nopeisiin kokeiluihin, vähähiilisyteen, digitaalisuuteen, energiatehokkuuteen, kiertotalouteen ja puhtaisiin ratkaisuihin, digitaaliseen terveydenhoitoon, ikäihmisten omahoitoon, liikkumiseen sekä hajautettuun energiantuotantoon. Vaasa on ollut vetovastuussa kestävien energiaratkaisujen INKA-ohjelmassa, Oulu on johtanut tulevaisuuden terveys-ohjelmaa, Joensuu biotalouden, Tampere älykkäiden kaupunkien ja uudistuvan teollisuuden sekä Jyväskylä kyberturvallisuuden ohjelmaa.

Lyhyestä olemassaolosta huolimatta INKA-ohjelmassa on saavutettu merkittäviä tuloksia. Mukana olevat kaupungit ovat omaksuneet uuden roolin, jossa kaupunki toimii elinkeinoelämän uudistajana ja innovatiivisten hankintojen toteuttajana. Ohjelman puitteissa on tehty selvitys sellaisista kaupunkiseutujen tulevista kehityshankkeista ja investoinneista, joiden tiimoilta kaupunkiseuduille voisi syntyä yhteistyötä. Näitä yhteisiä teemoja ovat mm. asemanseudut, pilaantuneet maa-alueet ja avoin data. Kaupunkiseutujen välistä yhteistyötä edistämällä on luotu kysyntää ja suurempi markkina yritysten uusille ratkaisuille. Toteutetut hankkeet ovat monistettavissa kotimaassa ja kansainvälisesti.

INKA-hankkeista on vuoden toiminnan jälkeen syntynyt useita potentiaalisia vientituotteita.

MOMENTILLE 32.20.40 +10 000 000

Ohjelman ansiosta on syntynyt kansallisesti merkittäviä innovaatiohankkeita, joissa yhdistyy yritysten ja tutkimuksen osaaminen sekä kaupungit kokeilu- ja referenssialustana.

Pelkästään Tampereella on saatu alulle esimerkiksi liikkumiseen palveluna, nollaenergia-rakentamiseen, älykkääseen valaistukseen, pilaantuneen maa-aineksen hyödyntämiseen sekä kaupungin innovatiivisten hankintojen kehittämiseen liittyviä pilotteja. Näiden tuotteiden alkujen kaupallistaminen vaarantuu, jos hallitus katkaisee INKA-ohjelman rahoituksen. Yhteensä Tampereen INKA-hankkeissa on ollut mukana yli 115 yritystä. Suurin osa on pieniä ja keskisuuria yrityksiä, jotka tki-toiminnalla hakevat kasvua. Valtaosa rahoituksesta on ohjautunut suoraan yrityksille tai yritystoimintaa palvelemaan tutkimukseen.

Esimerkki toimivasta hankkeesta INKA-ohjelmassa on kaksivuotinen SenCity, joka kuuluu kuuluu älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus-teemaan. Hankkeessa mukana olevat kaupungit tarjoavat aitoja kaupunkiympäristössä olevia älykkään katuvalaistuksen pilotointikohteita, joissa yritykset voivat testata omia ratkaisujaan. Usean kaupungin lisäksi mukana on aktiivinen verkosto pieniä ja suuria yrityksiä sekä julkisia tutkimuslaitoksia. Hankkeessa toteutetaan hyvin hallitusohjelman kärkihanketta, jossa vahvistetaan korkeakoulujen ja elinkeinoelämän yhteistyötä innovaatioiden kaupallistamiseksi.

INKA-ohjelma pääsi vauhtiin vasta viime vuonna, mutta nyt hallitus on jo lopettamassa sen. Hallitusohjelman tilannekuvassa todetaan, että kilpailukykyämme on rapautunut keskeisiä kilpailijamaita heikommaksi, vienti ei vedä, osaaminen ei muutu innovaatioiksi ja innovaatiot eivät kaupallistu. Tässä tilanteessa tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnasta ei pitäisi leikata, vaan päinvastoin panostaa siihen enemmän. Ennen kaikkea innovaatioiden edistäminen kaupallistamiseen ja vientiin asti vaatii pitkäjänteistä toimintaa, mitä INKA-ohjelman lakkauttaminen ei edusta.

MOMENTILLE 32.20.42 +3 000 000

JULKISET TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUT: LEIKKAUKSEN PERUUTTAMINEN

Suomessa oli vuoden 2015 elokuussa 222 000 työtöntä, mikä oli 26 000 enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömiä miehiä oli 119 000 ja naisia 104 000. Työttömyysaste oli elokuussa 8,3 prosenttia eli 0,9 prosenttiyksikköä suurempi kuin vuotta aiemmin.

Nopeat muutokset kansainvälistyville markkinoilla haastavat kannattavan liiketoiminnan ja perinteinen yrittämisen edellytyksiä. Tarvitsemme uutta innovatiivista yrittämistä ja starttirahaa alkavien yrittäjien tueksi. Tänä vuonna työllistämistuen ja starttirahan riittämättömyys koko vuodelle on huolestuttavaa. Hallituksen lisäbudjettikin paikkasi 90 miljoonan euron aukosta vain 20 miljoonalla. Määrärahan supistaminen entisestään ensi vuodelle 50 miljoonalla ei ole hyväksyttävää.

Tarvitsemme pahenevan työttömyyden vuoksi lisää panostusta mm. työvoima- ja yrityspalvelujen kehittämiseen, työvoimakoulutukseen, työllisyyspoliittisiin avustuksiin, työvoiman palkkaukseen sekä starttirahaan.

Vihreät esittävät, että julkisissa työvoima- ja yrityspalveluissa ei toteuteta 50 000 000 euron leikkausta, vaan se säilyy määrärahoissa.

MOMENTILLE 32.30.51 +50 000 000

TYÖTERVEYSLAITOKSEN MÄÄRÄRAHOJEN SÄILYTTÄMINEN

Hallitus on linjannut, että sosiaali- ja terveydenhuollossa painopiste on ennaltaehkäisyssä, hoitoketjut ovat sujuvia ja henkilöstö voi hyvin.

Tavoitteena on luoda hyvinvoinnille vahva perusta, josta esimerkkinä työurien pidentäminen, tuetaan kuntoutujan ammatillista kehitystä

sekä edistetään talouskasvua vahvistamalla työkykyä, työssä jaksamista, työelämän veto-voimaisuutta, kehitetään työhyvinvointia sekä työn tuottavuutta.

Tavoitteena on myös luoda kaikille mahdollisuus hyvinvointiin, josta esimerkkinä työterveyshuollon palvelujen sisällön kehittäminen, kehitetään laatua ja saatavuutta sekä nuorten, osatyökykyisten ja työttömien työllistymisedellytyksiä, työtapaturmien ja työstä johtuvien sairauksien vähentämistä sekä henkilöstön osaamista ja yhteistyötä.

Samaan aikaan Työterveyslaitokselle myönnettyyn määrärahaan on tehty suuria pienennyksiä tilanteessa, jossa yhteiskuntamme ja tavoitteemme vaativat juuri näille osa-alueille lisäpanostusta. Määrärahan supistus on ristiriidassa tavoitteiden ja saavutettavien tulosten kanssa.

Vihreät esittävät, että 5 000 000 euron leikkausta ei tehdä yllä olevin perusteluin.

MOMENTILLE 33.03.50 +5 000 000

YLEISEN ASUMISTUEN SÄILYTTÄMINEN ENNALLAAN

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen tarkoituksena on alentaa pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksia ja täydentää pientä eläkettä saavan henkilön perustoimeentulon turvaa.

Asumistukijärjestelmien eroja ja yhdistämistä on selvitetty useassa yhteydessä, laajimmin sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:32) ja sen esitysten pohjalta tehdyissä Kansaneläkelaitoksen erillisselvityksissä. Keskeisenä ongelmana järjestelmien yhdistämiselle on kuitenkin pidetty asumistuen tason eroja eri järjestelmissä. Yhdistäminen heikentäisi useiden asumistuen saajien asemaa ja saattaisi edelleen lisätä toimeentulotuen tarvetta asumismenojen kattamiseksi. Hallitus

on kuitenkin yhdistämässä eläkkeensaajien asumistuen yleiseen asumistukeen, minkä seurauksena asumistukimenot pienenevät 65 miljoonaa euroa vuositasolla ja 18,5 miljoonaa euroa vuonna 2016. Asumistuen muutosratkaisu joudutaan tekemään arviolta 70 000.

Kelan antamien tietojen mukaan eläkkeensaajan asumistukea saa tällä hetkellä 180 000 pieneläkeläistä. Heistä jopa 87 000 menettää hallituksen kaavaileman uudistuksen myötä 60 euroa kuukaudessa. Tämä on kohtuuton heikennys pienituloisen eläkkeensaajan toimeentuloon, varsinkin kun samaan ryhmään kohdistuvat hallituksen esityksistä myös yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen indeksin jäädyttäminen, lääke- ja matkakorvausten leikkaukset ja omavastuun kasvataminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakasmaksujen korotukset. Eläkkeensaajan asumistuen saajat ovat pääosin yksin asuvia eläkeläisiä, jotka joutuvat maksamaan kaikki asumisen ja arjen kustannukset yksin.

Merkittävä osa eläkkeensaajista elää jo nyt köyhyysrajalla tai sen alapuolella. Eläkkeensaajan asumistuen leikkaus on kohtuuton monille vanhuksille, vammaisille ja pitkäaikaisairaille eli heikoimmassa asemassa oleville pieneläkeläisille. Eläkkeensaajan asumistuen leikkaaminen siirtämällä eläkkeensaajat yleisen asumistuen piiriin pakottaa osan eläkkeensaajista toimeentulotuen asiakkaiksi. Etenkin näin käy korkeimpien vuokratasojen alueilla, joilla pula kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on suurin.

Myös hallituksen esitykseen sisältyvä suoja-aika on ongelmallinen. Eläkeläisten asumistuen leikkaus vaikuttaa valtaosaan eläkeläisistä toimeentuloa heikentävästi, minkä vuoksi hallitus on päättänyt "loiventaa" esitystään suoja-ajalla, jonka aikana eläkkeensaaja voi saada ensimmäiset kuusi kuukautta nykyisin voimassa olevan lain mukaista asumistukea. Tämän lisäksi hallitus esittää, että asumistuki voisi vähentyä eläkkeensaajalla korkeintaan 60 euroa kuussa.

Tämä "loivennus" eli suojaosa olisi voimassa korkeintaan 10 vuotta, kunnes yleisen asumistuen taso saavuttaa suojatun tuen tason tai kunnes ruokakunnan koko muuttuu, asunto

vaihtuu, etuudensaajan tulot nousevat yli 400 euroa kuukaudessa tai yleisen asumistuen maksamiselle ei ole enää perusteita. Suojaosa palvelisi näin ollen vain niitä eläkeläisiä, joiden asumistilanne ei muutu, mutta ei uusia asumistuen saajia. Hallitus käytännössä pakottaa eläkettä saavat asumaan paikoillaan (ja yksin, jos se on nykytila). Tämä on melko haasteellista esimerkiksi niiden ikääntyneiden kohdalla, joilla voisi tulla tarve muuttaa tuettuun asumiseen tai vaikkapa nuoren mielenterveyssyistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kannalta, joka ei myöskään voisi muuttaa asuinpaikkaansa, vaikka se voisi olla hänen hyvinvointinsa kannalta perusteltua. Lakiesitystä ei voi pitää yhdenvertaisena eri eläkeläisryhmien kannalta.

Eläkkeensaajan asumistuki ja yleinen asumistuki ovat aivan eri kohderyhmien järjestelmiä ja siksi myös niiden perusteet ovat olleet hyvin erilaisia, minkä vuoksi eläkkeensaajien sopeuttaminen yleisen asumistuen järjestelmään ei ole käytännössä ongelmatonta. On myös kyseenalaista, voidaanko eri syistä ja eri ikäisinä eläkkeelle jääneitä käsitellä yhtenä ryhmänä, kuten hallituksen esityksessä tehdään. Eläkkeensaajan asumistuen piirissä on niin vammaisina syntyneitä, nuorena vammautuneita, nuorena mielenterveyssyistä eläkkeelle jääneitä kuin ikääntyneitä eläkeläisiä. Näiden eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten mahdollisuudet esimerkiksi muuttamalla alentaa asumisensa kustannuksia tai jakaa asumisen kustannuksia muiden samassa taloudessa asuvien kanssa ovat erilaiset. Etusijalla hallituksen ajattelussa on maksatusjärjestelmän toimivuuden ja sujuvuuden lisääminen eli tekniset syyt, eivät inhimilliset, asuntopoliittiset tai hyvinvointiin liittyvät syyt. Kohtuuhintaisten asuntojen määrä ei kasva heikentämällä asuntomarkkinoilla kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien toimeentuloa.

Edellä esitettyyn viitaten esitämme, että asumistuen määrärahat säilytetään nykytasollaan sekä yleisen asumistuen momentilla että eläkkeensaajien asumistuen momentilla.

On ilmeistä, että eri asumistuen muotojen yhdistäminen on huonosti valmisteltu, ja sen vuoksi eläkkeensaajien asumistuen lakkautuksesta aiheutuu kohtuuttomia rahallisia menetyksiä kaikkein pienituloisimmille eläkeläisille.

Näin ollen eläkeläisten asumistukea ei tule yhdistää yleiseen asumistukeen. Myöskään asumistuen perusteita ei ole syytä muuttaa.

MOMENTILLE 33.10.54 -180 500 000

VUOROTTELUVAPAAN HEIKENNYKSEN PERUUTTAMINEN

Vuorotteluvapaalain mukaan vuorotteluvapaan tavoitteena on yhtäältä edistää työntekijöiden työssä jaksamista ja toisaalta parantaa työttömien työllistymisedellytyksiä.

Vuorotteluvapaalle jääneet ovat mm. Jyväskylän yliopistossa tehdyn tutkimuksen mukaan kokeneet vaikutukset itse henkisen ja fyysisen hyvinvointinsa ja motivaationsa parantuneen vapaan ansiosta. He ovat myös yleensä palanneet siihen työhön, josta ovat jääneet vapaalle.

Vapaalle jäämisen motiiveja ovat olleet muun muassa työpaineet, stressi tai levon tarve. On myös ainakin yksittäisiä viitteitä siitä, että osa työntekijöistä arvioi vuorotteluvapaamahdollisuuden tukevan jaksamista silloinkin, kun siihen ei turvauduta. Mahdollisuus toimii silloin perälautana, johon työntekijä tietää voivansa yrittää turvautua, jos tilanne alkaa tuntua mahdottomalta. Perälauta itsessään vähentää voimattomuuden ja vaihtoehdottomuuden tunnetta ja helpottaa stressiä sekä kykyä löytää ongelmiin ratkaisuja.

E erityisen selviä ovat hyödyt, joita sijaiset järjestelmässä saavat. Työhön pääsy katkaisee työttömyyden ja antaa kullannarvoista kokemusta, joka edistää merkittävästi työllisen myöhempääkin työllistymistä. Se on myös keskimäärin parantanut sijaisten itse koettua hyvinvointia.

Vuorotteluvapaan ehtoja on jo rajoitettu useaan kertaan väärinkäytösten ehkäisemiseksi ja järjestelmän tarkoituksenmukaisuuden varmistamiseksi. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta piti vuonna 2014 säädettyjä rajoituksia merkittävänä. Vapaalle jäävällä

tulee olla 16 vuoden työhistoria, hänen tulee olla alle 60-vuotias ja vapaalta ei voi jäädä suoraan eläkkeelle. Sijaiseksi tulevan on pääsääntöisesti oltava työttömänä vähintään kolmen kuukauden ajan. Kovin paljon tätä pidempi työttömyysehto saattaisi heikentää vuorotteluvapaan tehokkuutta. Yleensä työttömyyden syvenemiseen pystyy puuttumaan sitä tehokkaammin, mitä varhemmin sen pitkittyminen pystytään katkaisemaan.

Tilanteessa, jossa työttömyys on suurta, vuorotteluvapaajärjestelmää ei voi pitää julkisen talouden kannalta kohtuuttoman kalliina. Usein vapaalle jäävälle maksettava korvaus kuittautuu sillä, että työllistyvälle sijaiselle ei tarvitse maksaa vapaan ajalta työttömyyskorvausta, jota hän olisi muuten työttömänä saanut.

Hallitus esittää vuoden 2015 talousarviossa ja siihen liittyvällä lakiesityksellä HE 51/2015 vuorotteluvapaan ehtojen rajaamista edelleen nykyisestä. Hallitus arvioi, että vuonna 2016 rajaukset vähentäisivät valtion osuutta vuorotteluvapaiden kustannuksista 4 000 000 euroa.

Vuorotteluvapaan käyttöä vähentävää rajoitusta ei voi pitää tehokkaana tai perusteltuna tapana sopeuttaa julkista taloutta. Ehdotuksen todelliset säästövaikutukset ovat todennäköisesti pienet. Työelämässä olevien työssä jaksaminen saattaa heikentyä. Samalla monen työttömän, joka pystyisi nykyisessä järjestelmässä ylläpitämään työelämävalmiuksiaan, asema heikkenee, työttömyys pitkittyy ja työllistyminen vaikeutuu. Nämä molemmat vaikutukset voivat, paitsi olla inhimillisesti raskaita, samalla heikentää myös julkisen talouden pitkän aikavälin rahoitusperustaa.

MOMENTILLE 33.20.56 +4 000 000

LÄÄKEKORVAUSTEN SÄILYTTÄMINEN

Hallitus heikentää eläkeläisten asemaa korottamalla lääkekorvausten omavastuuta. Kelan arvion mukaan Sipilän hallituksen uusien säästöehdotusten seurauksena lääkekorvausten omavastuut nousevat pienituloisilla

enemmän kuin parempituloisilla. Lääke- ja matkakorvausten omavastuu on pienituloiselle kuitenkin jo nyt niin korkea, että sosiaalisesti oikeudenmukaista mallia uusille leikkauksille on hyvin vaikea löytää.

Hallituksen esityksen mukaan lääkekorvauksiin kohdistetaan 150 miljoonan euron säästöt vuodesta 2017 eteenpäin. Edellä mainitusta määrästä 48,5 miljoonaa euroa on aikaistettu toteutettavaksi vuonna 2016. Vaikutukset kohdistuvat sekä potilaisiin että lääkealan toimijoihin. Potilaiden lääkkeitä maksamia omavastuita on tarkoitus nostaa, mutta lääkealan toimijoiden osalta menettelytapa on vielä auki. Hallituksen esityksen mukaan valtion osuus lääkekorvauksista vähenisi -48,5 miljoonaa vuonna 2016. Tästä -26 miljoonaa on Jyrki Kataisen hallituksen sopimia leikkauksia, minkä päälle Sipilän hallitus esittää -22,5 miljoonan euron uutta leikkausta. Muutos kohdistuu momentille 33.30.60.

Hallituksen suunnittelema lääkekorvausten heikentäminen ja omavastuun nostaminen kohdistuvat erityisesti pienituloisiin. Sairaudet ja lääkkeiden käyttö on sosioekonomisesti kasautuvaa, ja paljon lääkkeitä tarvitsevia on erityisesti ikääntyneissä, joihin hallitus on kohdistamassa myös muita yhtäaikaista heikennyksiä kuten eläkkeensaajien asumistuen heikentämisen. Tämä kasvattaa terveyseroja ja lisää toimeentulotuen kustannuksia.

Erityisesti terveys- ja sosiaalisektorille kohdistuvissa säästöissä on tärkeää pyrkiä oikeudenmukaisuuteen ja huolehtia pienituloisten toimeentulosta myös taloudellisesti vaikeina aikoina. Lääkekorvauksiin kohdistuvien juustohöyläleikkausten sijasta mielekkäämpää olisi keventää pienituloisimpien maksurasitusta ottamalla käyttöön tulosidonnainen maksukatto.

Lääkekustannusten säästöjä olisi löydettävissä kehittämällä lääkehoidon kokonaisarviointia ja karsimalla epätarkoituksenmukaista lääkkeenkäyttöä. Tällä hetkellä liian suuri osa lääkekuluista muodostuu potilailla turhaan käytössä olevista tai väärin määrättyistä lääkkeistä.

MOMENTILLE 33.30.60 +22 500 000

MATKAKORVAUSTEN SÄILYTTÄMINEN

Hallitus esittää kodin ja terveydenhuollon hoitoyksikön välisiin siirtymiin käytettävien matkakorvausten leikkausta 11 miljoonalla eurolla.

Tavoitteen saavuttamiseksi potilaan matkakustannusten omavastuuta nostetaan 16 eurosta 25 euroon. Korotus on kohtuuton kaikille pienituloisille. Edestakainen matka kustantaa jatkossa potilaalle jo 50 euroa. Kun tähän lisätään poliklinikkamaksu, hoitokäynti maksaa potilaalle yli 80 euroa. Potilaat alkavat vältellä kustannuksiltaan näin korkeita tutkimuksia, vaikka ne olisivat terveyden kannalta hyödyllisiä tai jopa välttämättömiä. Sairauspäivärahalla elävälle tai muuten pienituloiselle summan saaminen kasaan voi olla yksinkertaisesti mahdotonta. Tämä vaarantaa sekä suunnitellun hoidon että päivystykseen hakeutumisen.

Matkakorvaukset kohdistuvat erityisesti iäkkäille, harvaan asuttujen alueiden asukkaille. Samanaikaisesti hallitus esittää heikennyksiä haja-asutusalueiden julkiseen liikenteeseen. Tämä yhdessä omavastuuosuuden korottamisen kanssa vaikuttaa erityisen haitallisesti niihin pienimpien tuloluokkien ihmisiin, joilla on paljon terveysongelmia. Samalla tämä vaikeuttaa osaltaan myös terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen tähtäävää työtä.

Matkakorvauksiin kohdistuneet korotukset ovat olleet viime vuosina huomattavan suuria. Vielä vuonna 2012 potilaan matkakohtainen omavastuu oli 9,25 euroa. Maksu on lähes kaksinkertaistunut kolmessa vuodessa ja nyt suunniteltu korotus nostaisi maksun lähes kolminkertaiseksi vuoden 2012 tasoon verrattuna. Myös matkakorvausten vuotuinen omavastuuosuus on kaksinkertaistunut vuonna 2012 olleesta 157,25 eurosta nyt esitettyyn 300 euroon vuodesta 2016 lähtien.

Esityksen mukaan vuonna 2014 korvatuista matkoista noin 60 prosenttia oli kustannuksiltaan enintään 25 euroa. Muutoksen jälkeen suuri osa matkoista tulee jäämään alle omavastuun rajan. Monet eivät tiedä, että myös omavastuun alle jäävät matkat kerryttävät matkakattoa, kunhan potilas ilmoittaa ne Kelaan. Tiedottamista tästä tulee lisätä.

On myös otettava huomioon, että väestön ikääntyminen ja lisääntyvä kotona asuminen laitoshoidon sijaan kasvattavat liikkumispalvelujen tarvetta. Siksi on lyhytnäköistä ja epäjohdonmukaista politiikkaa leikata sairaanhoidon ja kuntoutuksen matkakorvauksista.

MOMENTILLE 33.30.60 +11 000 000

YKSITYISLÄÄKÄRIEN KELA-KORVAUSTEN LISÄLEIKKAUS

Tällä hetkellä Kela korvaa osan yksityislääkärin ja yksityishammaslääkärin palkkioista, hoidosta ja tutkimuksista. Mikäli ei halua jonottaa julkiseen terveydenhuoltoon, voi maksaa yksityislääkärin käynnistä korkeamman summan ja Kela maksaa tästä osan asiakkaalle takaisin.

Yksityislääkärin Kela-korvaukset luovat terveydellistä epätasa-arvoa ja jakavat ihmisiä varakkaiden yksityisiin ja heikompiensaisten julkiseen terveydenhuoltoon. Samalla ne lisäävät kansalaisten terveyseroja ja heikentävät julkisen terveydenhuollon toimivuutta. Lisäksi yksityisen terveydenhuollon piirissä tehtävät ylimääräiset tutkimukset ja apuvälineiden maksattaminen asiakkailla nostavat vakuutusmaksuja kaikkien osalta.

Ymmärrämme, että yksityislääkärin Kela-korvauksiin ehdotetun määrärahan vähentäminen lisää painetta julkiseen terveydenhuoltoon. Uskomme kuitenkin, että ne kansalaiset, joilla on varaa käyttää yksityislääkäreiden palveluita, tekevät sen Kela-korvauksen leikkaamisesta huolimatta.

Yksityislääkärin Kela-korvaus on suora tulonsiirto yksityisille terveysasemille eikä se ohjaa merkittävästi ihmisten käyttäytymistä. Varakkaiden ohituskaista terveydenhuoltoon ei ole hyvä asia.

MOMENTILTA 33.30.60 -23 000 000

ELÄKKEENSAAJIEN ASUMISTUEN SÄILYTTÄMINEN

Eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain mukaisen asumistuen tarkoituksena on alentaa pienituloisten eläkkeensaajien asumiskustannuksia ja täydentää pientä eläkettä saavan henkilön perustoimeentulon turvaa.

Asumistukijärjestelmien eroja ja yhdistämistä on selvitetty useassa yhteydessä, laajimmin sosiaaliturvan uudistamiskomiteassa (Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2009:32) ja sen esitysten pohjalta tehdyissä Kansaneläkelaitoksen erillisselvityksissä. Keskeisenä ongelmana järjestelmien yhdistämiselle on kuitenkin pidetty asumistuen tason eroja eri järjestelmissä. Yhdistäminen heikentäisi useiden asumistuen saajien asemaa ja saattaisi edelleen lisätä toimeentulotuen tarvetta asumismenojen kattamiseksi. Hallitus on kuitenkin yhdistämässä eläkkeensaajien asumistuen yleiseen asumistukeen, minkä seurauksena eläkkeensaajalla asumistuki voi heiketä jopa 60 euroa kuukaudessa. Kelan laskelman mukaan pienituloisimmista kotitalouksista 66%:lla asumistuki pienenee ja kaikista kotitalouksista 69 %:lla.

Kelan antamien tietojen mukaan eläkkeensaajan asumistukea saa tällä hetkellä 180 000 pieneläkeläistä. Heistä jopa 87 000 menettää hallituksen kaavaileman uudistuksen myötä 60 euroa kuukaudessa. Tämä on kohtuuton yhteen väestöryhmän tuloihin osuva pysyvä heikennys, varsinkin kun eläkkeensaajien toimeentuloon vaikuttavat hallituksen esityksistä myös yleisen asumistuen enimmäisasumismenojen indeksin jäädyttäminen, lääke- ja matkakorvausten leikkaukset ja omavastuun kasvattaminen sekä sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksujen korotukset. Eläkkeensaajan asumistuen saajat ovat pääosin yksin asuvia eläkeläisiä, jotka joutuvat maksamaan kaikki asumisen ja arjen kustannukset yksin. Merkittävä osa eläkkeensaajista elää jo nyt köyhyysrajalla tai sen alapuolella. Eläkkeensaajan asumistuen leikkaus on kohtuuton monille vanhuksille, vammaisille ja pitkäaikaisairaille eli heikoimmassa asemassa oleville pieneläkeläisille. Eläkkeensaajan asumistuen

leikkaaminen siirtämällä eläkkeensaajat yleisen asumistuen piiriin pakottaa osan eläkkeensaajista toimeentulotuen asiakkaiksi. Etenkin näin käy korkeimpien vuokratasojen alueilla, joilla pula kohtuuhintaisista vuokra-asunnoista on suurin.

Myös hallituksen esitykseen sisältyvä suoja-aika on ongelmallinen. Eläkeläisten asumistuen leikkaus vaikuttaa valtaosaan eläkeläisistä toimeentuloa heikentävästi, minkä vuoksi hallitus on päättänyt ”loiventaa” esitystään suojaajalla, jonka aikana eläkkeensaaja voi saada ensimmäiset kuusi kuukautta nykyisin voimassa olevan lain mukaista asumistukea. Tämän lisäksi hallitus esittää, että asumistuki voisi vähentyä eläkkeensaajalla korkeintaan 60 euroa kuussa. Tämä suojaosa olisi voimassa korkeintaan 10 vuotta, kunnes yleisen asumistuen taso saavuttaa suojatun tuen tason tai kunnes ruokakunnan koko muuttuu, asunto vaihtuu, etuudensaajan tulot nousevat yli 400 euroa kuukaudessa tai yleisen asumistuen maksamiselle ei ole enää perusteita. Suojaosa palvelisi näin ollen vain niitä eläkeläisiä, joiden asumistilanne ei muutu, mutta ei uusia asumistuen saajia. Hallitus käytännössä pakottaa eläkettä saavat asumaan paikoillaan (ja yksin, jos se on nykytila). Tämä on melko haasteellista esimerkiksi niiden ikääntyneiden kohdalla, joilla voisi tulla tarve muuttaa tuettuun asumiseen tai vaikkapa nuoren mielen-terveysyistä työkyvyttömyyseläkkeellä olevan kannalta, joka ei myöskään voisi muuttaa asuinpaikkaansa, vaikka se voisi olla hänen hyvinvointinsa kannalta perusteltua.

Eläkkeensaajan asumistuki ja yleinen asumistuki ovat aivan eri kohderyhmien järjestelmiä ja siksi myös niiden perusteet ovat olleet hyvin erilaisia, minkä vuoksi eläkkeensaajien sopeuttaminen yleisen asumistuen järjestelmään ei ole käytännössä ongelmattonta. On kyseenlaista, voidaanko eri syistä ja eri ikäisinä eläkkeelle jääneitä käsitellä yhtenä ryhmänä, kuten hallituksen esityksessä tehdään. Eläkkeensaajan asumistuen piirissä on niin vammaisina syntyneitä, nuorena vammautuneita, nuorena mielen-terveysyistä eläkkeelle jääneitä kuin ikääntyneitä eläkeläisiä. Näiden eri väestöryhmiin kuuluvien ihmisten mahdollisuudet esimerkiksi muuttamalla alentaa asumisensa kustannuksia tai jakaa asumisen

kustannuksia muiden samassa taloudessa asuvien kanssa ovat erilaiset.

Etusijalla hallituksen ajattelussa on maksatusjärjestelmän toimivuuden ja sujuvuuden lisääminen eli tekniset syyt, eivät inhimilliset, asuntopoliittiset tai hyvinvointiin liittyvät syyt. Kohtuuhintaisten asuntojen määrä ei kasva heikentämällä asuntomarkkinoilla kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien toimeentuloa. Hallitus ei myöskään huomioi, että eläkkeensaajien asumistuessa on ollut väljemmät perusteet etenkin yksin asuvien kohdalla. Näiden henkilöiden mahdollisuus asua itsenäisesti heikentyy. Myös indeksisuoja on ollut eläkkeensaajien asumistuessa kattava. Eläkkeensaajien asumistuki on myös ollut yksilöllinen, kun taas yleinen asumistuki on ruokakunta-kohtainen. Eläkkeensaajien asumistuen sulauttaminen yleiseen asumistukeen heikentää näin ollen mahdollisuuksia lähisukulaisen omaishoitoon kotona. Jos kotitaloudessa on asunut vaikkapa vammaisen aikuinen lapsi, hän on voinut olla oikeutettu eläkkeensaajan asumistukeen riippumatta muun ruokakunnan tuloista. Myös eläkkeellä olevalle samassa ruokakunnassa asuneelle vanhemmalle on voitu maksaa eläkkeensaajan asumistukea ruokakunnan tuloista riippumatta. Näitä henkilöitä on tuhansia, mutta hallitus ei huomioi heitä mitenkään.

Eläkkeen saajan asumistuessa on ollut kotihoitoa tai omaishoitoa tukeva taloudellinen elementti, joka nyt poistuu.

Edellä esitettyyn viitaten esitämme, että asumistuen määrärahat säilytetään nykytasollaan sekä yleisen asumistuen momentilla että eläkkeensaajien asumistuen momentilla, eikä asumistuen perusteita muuteta.

MOMENTILLE 33.40.60 +224 000 000

SOSIAALI- JA TERVEYSMENOJEN YHTEISEN KULUKATON KÄYTTÖÖNOTTO

Talousarviossa lääke- ja matkakorvauksiin esitetään leikkauksia, samalla kun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut nousevat. Näin tehdään siitä huolimatta, että kotitalouksien rahoitusosuus on Suomessa erityisesti terveydenhuollossa kansainvälisesti korkea. Vain muutamissa muissa EU-maissa kotitalouksien maksama osuus terveydenhuollon menoista on suurempi kuin Suomessa (OECD 2010).

Rankimmin omavastuiden korotus iskee niihin, joilla on pienet tulot ja paljon terveysongelmia. Suomalaisten sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut ovat kolminkertaistuneet sitten vuoden 1990. Jo tälläkin hetkellä pienituloiset tinkivät välttämättömistä lääkkeistä ja tarpeen mukaisesta hoidosta. Tämä voi edelleen kasvattaa edelleen sosioekonomisia terveyseroja, jotka jo nyt ovat OECD:n tutkimusten mukaan Suomessa huomattavia.

Erityisesti terveys- ja sosiaalisektorille kohdistuvissa säästöissä on tärkeää pyrkiä oikeudenmukaisuuteen ja huolehtia pienituloisten toimeentulosta myös taloudellisesti vaikeina aikoina.

Kaikkein vähävaraisimpien ongelmien kärjisty- mistä tulisi ehkäistä laatimalla tuloihin sidottu yhteinen vuotuinen maksukatto lääke- ja matkakustannuksille sekä julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuille. Kustannukset laskettaisiin yhteen kalenterivuositain ja kun maksukatto on saavutettu, palvelut olisivat maksuttomia tai niistä perittäisiin vain pieni omavastuu. Näin saataisiin torjuttua liian suuren maksutaakan kohdistuminen kaikkein köyhimmille.

Nykytilanne, jota hallituksen säästöt ja leikkaukset vielä kohtuuttomasti heikentävät, asettaa pienituloiset ja sosiaali- ja terveyspalveluita paljon tarvitsevat epätasa-arvoiseen asemaan. On riski, että terveydenhoitoa laiminlyödään varojen puutteessa, mikä

pahentaa tilannetta ja lisää myöhempiä hoidon kustannuksia, kuten myös inhimillisiä kustannuksia.

Edellä olevan perusteella esitämme, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin sosiaali- ja terveystieteiden yhteisen maksukaton aikaansaamiseksi.

RUOKAVALIOKORVAUKSEN SÄILYTTÄMINEN

Hallitusohjelman mukaan keliakiaa sairastavien ruokavaliokorvaus ollaan poistamassa 1.1.2016 alkaen. Keliakia ei ole allergia vaan parantumaton autoimmuunisairaus, jossa vehnän, ohran ja rukiin sisältämä valkuaisaine, gluteeni, aiheuttaa ohutsuolen limakalvolla tulehduksen ja vaurioittaa ohutsuolen nukkaa. Keliakiaa tulee verrata muihin autoimmuunisairauksiin, kuten reumaan, MS-tautiin, tyypin 1 diabetekseen ja Crohnin tautiin. Keliakiaa lukuun ottamatta edellä mainitut muut autoimmuunisairaudet ovat Kelan erityiskorvauksen piirissä.

Keliakiaan ei ole lääkehoitoa, vaan sen ainoa hoito on lääkärin määräämä tarkka gluteeniton ruokavalio. Ruokavaliota noudattamalla keliakiaa sairastava pysyy oireettomana ja on täysin työ- ja toimintakykyinen eikä sairaus etene. Keliakia ei ole itseaiheutettu sairaus eikä sitä voi myöskään ennaltaehkäistä.

Gluteeniton ruokavaliohoito aiheuttaa ylimääräisiä kustannuksia keliakiaa sairastavalle 68 euroa kuukaudessa. Ruokavaliokorvauksen suuruus on tällä hetkellä 23,60 euroa kuukaudessa. Korvaus kattaa vain osittain (34,7-prosenttisesti) gluteenittoman ruokavalioidon kustannukset, ja suurin osa kustannuksista jää sairastavalle itselleen maksettaviksi.

Jos ruokavaliokorvaus poistetaan, monella keliakikolla ei ole enää varaa noudattaa gluteenitonta ruokavaliota ja myös hoitomotiivati vaarantuu. Terveystieteiden kustannukset eivät vähene vaan lisääntyvät. Keliakiatutkimukset ja diagnoosin asettaminen potilaalle tapahtuu edelleen samalla tavalla

kuin aiemmin. Ruokavaliokorvaus ei muuta diagnoosikäytäntöjä. Ruokavaliokorvauksen lakkauttaminen lisää keliakiaa sairastavien sairastavuutta, lääkärissä käyntejä, tutkimusten tarvetta, lääkkeiden käyttöä ja sairauspoissaoloja. Terveystieteiden kuormitus kasvaa, mikä lisää kustannuksia. Lisäsairauksien, kuten osteoporoosin, lapsettomuuden ja suoliston syövän, riski kasvaa. Lisäsairauksista tulee merkittäviä lisäkustannuksia sosiaali- ja terveystieteidenhuollolle.

Hallitusohjelman yhdeksi kärkihankkeeksi on valittu terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä eriarvoisuuden vähentäminen ("Hyvinvointi ja terveys" -osio). Hallituksen päätös ruokavaliokorvauksen poistamisesta on täysin ristiriidassa terveyttä ja hyvinvointia edistävien sekä eriarvoisuutta vähentävien tavoitteiden kanssa.

MOMENTILLE 33.40.60 +10 000 000

TERVEYDENHUOLLON YKSIKÖIDEN YLIOPISTOTASOINEN TUTKIMUS / EVO-RAHOJEN LEIKKAUKSEN PERUUTUS

Korkea osaaminen on ollut yksi kulmakivistä, jolle Suomen menestystä on rakennettu. Myös tulevaisuuden hyvinvointi perustuu koulutukselle, osaamiselle ja uuden tiedon kautta syntyville innovaatioille. Tutkimus ja tiede ovat itsessään arvokkaita. Ennustettava yhteiskunnallinen tuki on tutkimukselle tärkeää paitsi taloudellisella myös henkisellä tasolla.

Suomen väestön ikääntyessä ja esimerkiksi sydän- ja verisuonisairauksien lisääntyessä erityisesti terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn kohdistuva tutkimus ehkäisee pitkässä juoksussa näistä koituvia haittoja. Kaikille tasavertaisten terveystieteiden eteen tehtävä tutkimus auttaa jokaista suomalaista. Yliopistollisten sairaaloiden henkilöstön osaamista ja erikoistumista vahvistamalla ja laajentamalla voimme vastata

tulevaisuuden haasteisiin jo ennen kuin ne ovat ajankohtaisia.

Tutkijan työ ja tutkimuksen tekeminen edellyttävät ammattitaitoa, joiden rakentaminen on pitkäjänteinen prosessi. Tutkijat painivat jo nyt rahoitusviidakossa, ja esitetty leikkaus heikentäisi heidän tilannettaan entisestään.

Aiemmin kerätty tutkimustieto ja sen hyödyntäminen ovat leikkauksen johdosta vaarassa. Leikkaus myös heikentää jo tehdyn työn tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta. Jos tutkimukseen halutaan myöhemmin panostaa, vaatii se aikaisempaa enemmän resursseja toiminnan uudelleenkäynnistämiseksi. On erinomaisen tärkeää, että myös terveydenhuollon yksiköiden yliopistotasoiselle tutkimukselle turvataan valtion talousarviossa riittävät resurssit.

MOMENTILLE 33.60.32 +5 000 000

YMPÄRISTÖ- JA LUONTO- JÄRJESTÖJEN AVUSTUSTEN SÄILYTTÄMINEN

Ihmisen ja ympäristön hyvinvointi kulkuvat käsi kädessä. Siksi luonnonsuojelun ja ympäristöpolitiikan merkitystä ei voi liikaa korostaa. Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen osaaminen ja asiantuntemus ovat korvaamaton voimavara, jota kannattaa tukea ja hyödyntää myös tulevaisuudessa. Järjestöavustusten kautta pienellä rahalla voidaan osaavissa käsissä saada aikaan paljon. Luonnonsuojelu- ja ympäristöjärjestöjen avustuksia on kohdennettu muun muassa ympäristökasvatustyöhön.

Kansalaisyhteiskunta on tätä kautta täydentänyt ja osin myös paikannut julkisen vallan velvollisuuksia. Tämän tärkeän työn edellytykset on syytä turvata jatkossakin.

MOMENTILLE 35.01.65 +266 000

KAHDEN KANSALLISPUISTON PERUSTAMINEN

Esitämme hallituksen jo budjetoidun 500 000 euron määrärahan puitteissa, että Suomeen perustettaisiin kaksi uutta kansallispuistoa yhden sijaan 100-vuotisen itsenäisyytemme kunniaksi.

Esitämme muutoksia seuraaviin lauseisiin momentille 35.10.52.

Muutetaan lause ”Määrärahaa saa käyttää myös kansallispuiston perustamisesta Suomen 100-vuotisjuhluvuonna 2017 aiheutuvien menojen maksamiseen.” muotoon ”Määrärahaa saa käyttää myös kansallispuistojen perustamisesta Suomen 100-vuotisjuhluvuonna 2017 aiheutuvien menojen maksamiseen.”

Muutetaan lause ”Kartoitetaan itsenäisyyden juhluvuoden 2017 kansallispuiston opastus- ja virkistyspalveluiden tarve, laaditaan sen pohjalta kansallispuistotasoisien palveluiden toteuttamisohjelma ja aikataulu sekä aloitetaan akuuteimpien puutteiden korjaaminen.” muotoon ”Kartoitetaan itsenäisyyden juhluvuoden 2017 kansallispuistojen opastus- ja virkistyspalveluiden tarve, laaditaan sen pohjalta kansallispuistotasoisien palveluiden toteuttamisohjelma ja aikataulu sekä aloitetaan akuuteimpien puutteiden korjaaminen.”

Muutetaan kirjauksen ”Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)” kohta ”Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Perustetaan kansallispuisto” muotoon ”Biotalous ja puhtaat ratkaisut: Perustetaan kaksi kansallispuistoa.”

LUONNONSUOJELUALUEIDEN HANKINTA- JA KORVAUSMENOJEN LEIKKAUKSEN PERUUTUS

Hallitus esittää valtion talousarvioesityksessä 2016 (28.9.2015) luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenojen leikkaamista 20 miljoonalla eurolla, 38 miljoonasta eurosta 18 miljoonaan euroon.

Leikkaus vie merkittävän osan toimintaedellytyksistä sekä maanomistajien että ympäristönjärjestöjen kannattamalta, vapaaehtoisuuteen perustuvalla Etelä-Suomen metsien monimuotoisuusohjelmalta (METSO). Hallituksen mukaan METSO -ohjelman toimeenpano jatkuu. On kuitenkin epäselvää, miten tämä onnistuu alle puolella aiemmista määrärahoista. Lisäksi leikkaus estää yksityismaiden soidensuojelun täydennysohjelman toteuttamisen.

Hallituksen mittavat luonnonsuojelualueiden hankintamenoleikkaukset samaan aikaan kun hallituksen kärkihankkeissa edistetään metsien hakkuiden lisäämistä vaarantavat luonnon monimuotoisuudesta huolehtimisen. Suomi on sitoutunut Yhdistyneiden kansakuntien biodiversiteettisopimukseen ja luonnon monimuotoisuutta koskevaan Euroopan unionin strategiaan, jonka mukaan luonnon monimuotoisuuden katoaminen on pysäytettävä vuoteen 2020 mennessä. METSO- ja soidensuojeluohjelma ovat olleet keskeisiä tapoja näiden sitoumusten saavuttamiseksi.

MOMENTILLE 35.10.63 +20 000 000

HISSIAVUSTUSTEN SÄILYTTÄMINEN

Suomessa joka toisessa kerrostalossa ei ole hissiä ja nämä kerrostalot sijaitsevat pääasiassa 1960–80-luvuilla rakennetuissa kaupunginosissa. Ilman hissiä olevissa taloissa asuu noin 600 000 suomalaista, joista 100 000 on yli 65-vuotiasta. On arvioitu, että hissitalossa voi asua omassa kodissa 6-8 vuotta kauemmin kuin hissittömässä talossa. Omassa kodissa asuminen on myös viisasta ja kannattavaa koko Suomen kannalta. Hissi helpottaa huomattavasti myös vammaisten ja lapsiperheiden arkea.

Hissitalot ovat myös turvallisempia kuin hissittömät talot, sillä hissionnettomuuksia sattuu erittäin harvoin, kun taas kaatumiset ja putoamiset portaissa on kolmanneksi yleisin tapaturmatyyppi. Porraskäytävissä sattuu joka vuosi n. 5 000 tapaturmaa, joista useat kymmenet johtavat kuolemaan. Hissittömyys vaikuttaa negatiivisesti ihmisten sosiaaliseen elämään ja sitä kautta suoraan myös elämäänlaatuun.

MOMENTILLE 35.20.55 +2 800 000

VIHREIDEN VAIHTOEHTOBUDJETIN ALOITTEIDEN VAIKUTUKSET TALOUSARVIOON 2016

VERRATTUNA SIPILÄN HALLITUKSEN BUDJETTIESITYKSEEN

VAIKUTUS VALTION TULOIHIN (MILJONAA EUROJA):

KUNNALLISVERON PERUSVÄHENNYKSEN KOROTUS	-300
OSINKOVEROUUDISTUS	+261
SOLIDAARISUUSVERON KIRISTYS	+31
PÄÄOMATULOVERON YLIN LUOKKA	+31
ASUNTOLAINOJEN KORKOVÄHENNYKSEN LEIKKAAMINEN	+40
HARMAAN TALOUDEN TORJUNTA: LISÄÄ VEROTULOJA	+50
KM-KORVAUKSET: YLIKOMPENSAATION POISTO	+140
TYÖMATKAVÄHENNYKSEN PIENENNYS	+58
YHTEENSÄ	+311

VAIKUTUS VALTION MENOIHIN (MILJONAA EUROJA):

KEHITYSYHTEISTYÖ, LEIKKAUKSEN PERUUTUS	+290
FINNFUND	-90
HARMAAN TALOUDEN TORJUNTA	+6,4
SOTILAALLINEN KRIISINHALLINTA	+5
PUOLUSTUSVOIMIEN KALUSTOHANKINNAT	-5
SUBJEKTIIVISEN PÄIVÄHOITO-OIKEUDEN SÄILYTTÄMINEN	+6,6
VARHAISKASVATUKSEN HOITAJAMITOITUKSEN SÄILYTTÄMINEN	+6,5
PERUSKOULU, RYHMÄKOKORAHA	+30
PERUSKOULU, LAATURAHA	+15
YLIOPISTOJEN MÄÄRÄRAHAT	+50
AMMATTIKORKEAKOULUJEN MÄÄRÄRAHAT	+25
ETSIVÄ NUORISOTYÖ	+5,5
ELÄINSUOJELUASIAMIES	+0,1
METSÄLUONNON HOITO (METSÖ)	+3
JOUKKOLIIKENNETUKI	+15
INNOVAATORAHOITUS/TEKES	+10
INKA-RAHOITUS/TEKES	+3
TYÖVOIMA- JA YRITYSPALVELUT (TYÖLLISYYDEN HOITO)	+50
TYÖTERVEYSLAITOS	+5
ASUMISTUKI – YLEISEN ASUMISTUKI ENNALLAAN	-180,5
ASUMISTUKI - ELÄKKEENSAAJIEN ASUMISTUKI ENNALLAAN	+224
VUOROTTELUVAPAAN SÄILYTTÄMINEN	+4
RUOKAVALIOKORVAUS	+10
LÄÄKEKORVAUKSET	+22,5
MATKAKORVAUKSET	+11
YKSITYISLÄÄKÄRIKORVAUKSET	-23
EVO-RAHA, LEIKKAUKSEN PERUUTUS	+5
LUONNONSUOJELUALUEIDEN HANKINTARAHOJEN SÄILYTTÄMINEN	+20
YMPÄRISTÖJÄRJESTÖJEN AVUSTUKSET	+0,3
HISSIAVUSTUKSET	+2,8
YHTEENSÄ	+527,2

TULOJA LISÄÄ

311 MILJONAA EUROA

MENOJA LISÄÄ

527,2 MILJONAA EUROA

YHTEENSÄ (VAIKUTUS BUDJETTIIN)

-216,2 MILJONAA EUROA